

LONDON, 29. FEBRUARJA 1976

LETO XXIX. ŠTEV. 438.

ZA NARODOVO SPRAVO

Okrog dva metra in pol visok brnasti križ v spomin vsem žrtvam revolucije v Sloveniji nameravajo postaviti demokratični Slovenci v Kanadi. Ustanovili so pripravljalni odbor, ki naj bi zbral do deset tisoč dolarjev za nabavo križa in ureditev celotnega prostora.

V letaku, ki ga objavljamo na drugem mestu, je na kratko razložena cela zamisel.

Sodeč po prvih odmevih med kanadskimi Slovenci, bo visoka zamisel uspela. Prav bi bilo, da bi se pobudi naših svobodnih rojakov v Kanadi tudi pridružili svobodni Slovenci drugod po svetu, ob slovenskih mejah in tudi Slovenci v domovini. Tako bi simbolično izpričali, da smo vsi sinovi istega naroda, čeprav smo se borili na različnih straneh; da smo hoteli svobodo svojemu narodu in bili po svoji vesti in v srcu prepričani, da se borimo, vsak na svojem mestu, za pravo stvar. Slovenci v domovini utegnejo dočakati hujše čase, ko se Tito poslavlja od tega sveta in se do zadnjega diha oklepa oblasti, ne da bi rešil osnovno vprašanje svobode narodov Jugoslavije. Takšna skupna spominska akcija, ki nas bo duhovno povezala, bo onim v domovini, vlivala up in vero v boljše čase, nas v svobodnem svetu pa krečila v naših naporih, da na dostojen način pomagamo priboriti svojemu narodu svobodo.

'NE UBIJAJ!'

Bistveno ni velike razlike, če je Edvin Zdovec, jugoslovanski konzul v Frankfurtu, padel pod streli ekstremnih političnih fanatikov iz lastnih ali pa nasprotnih vrst, o čemer poročamo na naslednjih straneh našega lista.

V enem ali drugem primeru gre za politični umor, kakršnega smo vedno obsojali in odklanjali, pa naj gre za pripadnike lastnega ali bratskega naroda, za tuje nam Irce ali za zamorce.

Kot kristjani izhajamo pri tem iz stališča, da je samo Stvarnik gospodar nad človeškim življenjem. Vodi pa nas tudi prepričanje, da bo tisti, ki hodi naokoli z mečem, končno sam z njim pokončan.

Svet je pričakoval, da se bo po zmagoviti revoluciji režim ustalil in odločil za civilizirano obnašanje v domovini in tujini. S tem ne bi samo dosegel široke podpore vladanih ampak tudi spoštovanje v svetu, ker bi bilo

to najboljše potrdilo, da oblast zares uživa podporo svojih podanikov. Dokler je šlo za uporabo sile samo na znotraj in jo je bilo moč prikrivati pred tujim svetom, ugled režima na zunaj ni mnogo trpel. Ko pa se je pred leti režim odločil za necivilizirano pobijanje svojih političnih nasprotnikov širom Evrope, je Titov režim postopoma, z enim umorom za drugim, pokazal svetu svojo, v bistvu, barbarsko naravo: ugled režima je začel rakovo pot navzdol in čim bolj se bližajo Titove zadnje ure, tem slabše mnenje ima o njegovi osebnosti in vladavini širni svet. Toda Tito bo odšel, za njim pa bodo ostali njegovi doglavniki. Ti ne bodo nosili samo posledic nore politike poglavnika, ampak tudi posledice svojega lastnega podpiranja te nore politike. V najboljšem primeru bodo čutili, kako težko je znova pridobiti izgubljeno zaupanje in spoštovanje svobodnega sveta, v najslabšem primeru pa bodo na lastni koži občutili, kako prijetno je biti nastanjen v sibirskih delavskih taboriščih, če bodo sploh ostali pri življenju. In če se bo komu uspelo prebiti na Zapad in v Švici dvigniti nakradeno narodovo premoženje, naj bo gotov, da ga bodo pozdravili njegovi fanatični nasprotniki na isti način, kot je on obračunaval z njimi za časa Titove vladavine. Prelita kri vpije po maščevanju in kazni se - na tem ali onem svetu - nihče ne more izogniti.

'PUSTI PETI MOJ'GA SLAVCA, KAKOR SEM MU GRLO USTVARIL...'

Obžalovanja vredno je, kako je reagiral hrvaški tisk v svobodnem svetu na nedavne dogodke v župniji Razkrižje na slovensko-hrvaški meji, o katerih smo pisali lani decembra. Tako je bilo potrjeno naše mnenje, da se nam ne obeta nič dobrega od kakšnega paktiranja s Hrvati. Niso bili falzificirani samo statistični podatki, ampak tudi skrivljena pobuda, ki je vodila slovenske škofe, da so se v Zagrebu zavzeli za slovenske vernike v Razkrižju. Kot beremo v ljubljanski DRUŽINI, je končno zagrebški nadškof s svojim stolnim kapitljem le dojel, kaj je bistveno v vsej zadevi: da imajo namreč drugojezični verniki vso naravno pravico, da častijo svojega Boga v svojem jeziku, in to popolnoma brez vsakega ozira, kaj piše v jugoslovanskih ustavah. Tako bodo imeli slovenski verniki odslej eno mašo ob nedeljah v slovenščini, dočim bodo hrvaški verniki seveda še vedno ohranili svojo hrvaško mašo. Pravtako je bilo sklenjeno, da bodo slovenskim otrokom omogočili verouk v slovenskem jeziku, če bodo starši tako želeli, in da bodo na podobno željo prizadetim vernikom delili tudi zakramente v njihovem jeziku. *

Konec uvodnikov na zadnji strani

Od našega sodelavca

Lani 29. marca, zvečer sta dva atentatorja streljala na jugoslovanskega vicekonzula v Lyonu, Mladena Djogovića, in ga skoraj ubila (KT429). Letos 7. februarja se je isto, vendar v jutranjih urah pripetilo Slovencu Edvinu Zdovcu, enemu od konzulov na jugoslovanskem generalnem konzulatu v Frankfurtu, ko je bilo najj izstreljenih šest streljav, od katerih ga je zadelo pet. Bil je na mestu mrtev. Oba zločina sta bila izvršena v podobnih okoliščinah, ko je žrtev imela opravka z osebnim avtomobilom in garažo - eden zvečer, eden zjutraj. Ne v prvem ne v drugem primeru storilcev niso izsledili, čeprav so jugoslovanske oblasti in z njimi ves režimski tisk obsodile za to dejanje "ekstremne emigrante", "pripadnike fašističnega podzemlja," in "ustaše" in podobno. Dejansko samega umora ni mogoče tretirati izolirano ampak prej kot vrhunec dogodkov, ki so se odvijali v tem delu Nemčije že dva meseca. Gre za eksplozijo bombe pred uradom JATa v Stuttgartu 24. decembra lani in za eksplozijo plastične mine pred stuttgartskim generalnim konzulatom 3. januarja. Dan pozneje so na konzulatu prejeli zavoj, v katerem je bila tempirana bomba, a 12. januarja je bila nastavljena bomba pred vrati konzulata v Dortmundu. Konzul Zdovec je bil sicer upravičen na spremstvo nemške policije, zlasti še, ker je bil na konzulatu poverjen z varnostnimi posli, toda je to odklonil. Čeprav so jugoslovanske oblasti to zanikale, je nemška policija potrdila točnost Zdovčeve funkcije. Pač pa je nemška policija od časa do časa z avtopatroljami nadzorovala Zdovčevo stanovanje na Bodenbacher Weg, stanovanjski četrti Sachsenhausen.

Jugoslovanske oblasti so regirale na umor silno ostro in enostavno zahtevajo od Nemcev, da zatrejo emigrantske organizacije in prepovedo emigrantski tisk. Jugoslovanski veleposlanik Budimir Lončar je izročil nemškemu oblastem seznam sumljivih oseb, na katerem naj bi bilo preko dvesto Hrvatov, nekaj Srbov, Albancev in 2 Slovenca, da si je očitno iz vse jugoslovanske kampanje, da za umor obtožujejo ekstremne Hrvate in da so Srbi, Slovenci in Albanci na spisku samo zaradi ravnotežja in politične verjetnosti.

'NOVA HRVATSKA' BO TOŽILA 'TANJUG'

Od našega dopisnika

Med jugoslovanskimi "gastarbeiterji" v Nemčiji je očitno najštevilnejša grupa Hrvatov, ki so ugodna tla za vpliv raznovrstnega emigrantskega tiska. Očitno tu prednjači londonska NOVA HRVATSKA, na katero so jugoslovanski komunisti naperili vse svoje topove najtežjega kalibra, da bi Nemce prepričali, da je treba prepovedati uvoz tega polmesečnika iz Velike Britanije. Sijajno priliko za poostritev te gonje je nudil umor jugoslovanskega konzula Zdovca, rodom Slovenca iz Črnomlja. Na zunaj same diplomatske oblasti niso drznile javno

vezati na katerokoli ime, da ne bi prišlo do nepredvidnih diplomatskih ali legalističnih komplikacij. Posel je prevzel Tanjugov dopisnik Slobodan Obradović, ki je poročal NINu v Beograd, da je NOVA HRVATSKA zadnje čase trikrat pisala o Zdovcu in zahtevala njegovo likvidacijo. Preden je izšel NIN, je že to poročilo objavil beograjski TANJUG, po katerem ga je povzela nemška DPA. Na to so reagirale nemške policijske oblasti in zahtevale od jugoslovanskega konzula Radića zadevne izvode NOVE HRVATSKE. Ker jih ta ni imel, je izbral taktiko zavlačevanja, medtem ko je Obradović, ki je vedel, da je lažno poročal Tanjugu, sugeriral, naj pošljejo nekaj izvodov NOVE HRVATSKE v Beograd in jih tam primerno falzificirajo. Toda Nemci na to niso čakali, ampak so si sami oskrbeli NOVO HRVATSKO in ugotovili, da ta o Zdovcu ni pisala, kot je zlagano poročal TANJUG. Dejansko je to TANJUGOVO vest demantiral v drugi februarjski številki tudi urednik NOVE HRVATSKE Jakša Kušan. Kakor čujem, bo predstavnik NOVE HRVATSKE v Nemčiji tožil Obradovića pred nemškim sodiščem za izrečeno kleveto in zahteval povračilo materialne in moralne škode, ki je bila listu povzročena.

KJE ISKATI MORILCA?

Alarmantna zveza med Zdovcem in slovensko emigracijo

Od političnega sodelavca

Kakor je videti iz letošnje 4. številke londonske NOVE HRVATSKE, njeni sodelavci smatrajo, da obstoja velika verjetnost, da so konzula Zdovca ubili sami udbaši. Za to navajajo dvoje: da je Zdovec odlagal svoj uradni obisk v domovino, ker da se je bal svoje okolice; in da so mu v Beogradu zelo zamerili, ker ni znal preprečiti gotovih hrvatskih javnih manifestacij v zadnjem času kot je bil to hrvatski oddelek na svetovni knjižni razstavi in zelo uspel sestanek, ki sta ga ob tisti priliki imela NOVA HRVATSKA in HRVATSKA REVIIJA s svojimi čitatelji; enako tudi za zbor hrvatskih društev v Frankfurtu, s katerega so celo poslali zapisnik nemški policiji, kakor je poročal Tanjugov dopisnik Obradović.

NOVA HRVATSKA navaja štiri vsaj teoretične razloge, zaradi katerih je bil umorjeni Zdovec nekemu na poti:

'1. Poleg italijanskega podzemlja v Frankfurtu so najmočnejši po svoji kriminalni dejavnosti Jugoslovani. Gre za prostitucijo, za trgovino z mamili in podobno. Kot uradnik, ki je bil odgovoren za varnost, je Zdovec stalno sodeloval z nemškimi varnostnimi oblastmi, kot diplomat iz germanistike je perfektno govoril nemško, pri čemer je brez dvoma imel opravka s pripadniki jugoslovanske mafije. Ni izključeno, da bi sled za morilcem vodila v jugoslovansko podzemlje Frankfurta.

'2. Pred prihodom v Frankfurt leta 1972 Zdovec ni bil samo tajnik in pozneje šef protokola premiera Slovenije Staneta Kavčiča, zagovornika slovensko-hrvatskega sodelovanja, ampak je v Kavčičevem imenu tudi vodil razgovore z vidnimi predstavniki slovenske emigracije. Zdovec je poznal številne tajne zveze med naprednimi, liberalnimi slovenskimi komunisti in slovenskim zdomstvom, zlasti v Združenih državah Amerike, Morda to

Nadaljevanje na 11. strani

RAZMIŠLJANJE OB LANSKIH VOLITVAH NA GORIŠKEM IN TRŽAŠKEM

Dopis

Lanski decembrski *Klic Triglava* je v drugem uvodniku dobro zavrnil neumestni očitek, da je dr. Avgust Sfiligoj zakrivil na lanskoletnih volitvah padec glasov liste Slovenske skupnosti v Gorici. Ta za lase privlečeni očitek je še zgovorneje pobit od samega števila belih glasovnic v goriški občini ob raznih volitvah od leta 1965 naprej

Beli glasovi v občini Gorica

1965	631
1968	419
1970	572
1973 (deželne volitve)	589
1975 (občinske volitve)	589

Ob deželnih volitvah leta 1973 in ob občinskih volitvah leta 1975 je bilo torej enako število belih glasovnic! Res je, da je bilo na lanskih pokrajinskih volitvah oddanih 830 belih glasovnic, toda res je tudi, da je bilo veljavnih glasovnic za listo Slovenske skupnosti 1684, kar je 64 glasov več, kot za občinsko, ki jih je prejela 1620.

Če bi torej obstajalo kako organizirano nagovarjanje za bele glasovnice, bi se moralo to pokazati v enaki meri na obeh istočasnih volitvah!

Poleg tega je treba še omeniti, da je pokrajinska lista prejela vsega skupaj 2970 glasov, to je 26 glasov več kot leta 1970, in da Slovenska skupnost ni zasedla mesta v pokrajinskem svetu (kot ga je prej imela Slovenska demokratična zveza od leta 1951 dalje), ker jo je prekosila lista italijanskih republikancev s svojimi 3387 glasovi. Vedeti je tudi treba, da belih glasovnic ne oddajajo samo slovenski volilci, (v kolikor jih ti sploh oddajajo!), ampak tudi italijanski, ki jih utegne biti vsaj 95%; junija 1975 je v Gorici volilo 32121 oseb, v pokrajini pa 106620.

Primerjajmo zdaj izide volitev zadnjih desetih let:

Občinske volitve

	SS 1975	SDZ 1965	SDZ 1970
Gorica	1620	1918	1766
Doberdob	232	262	309
Sovodnje	314	358	347
Števerjan	263	258	278

Pokrajinske volitve

	SS 1975	SDZ 1965	SDZ 1970
Gorica	1684	1892	1793
Doberdob	276	?	279
Sovodnje	336	?	306
Števerjan	243	?	253

Podatki iz leta 1965 glede treh občin niso znani.

Izid kaže, da je v Gorici, Doberdobu in Sovodnjah pokrajinska lista prejela več glasov kot občinska, dočim v

Števerjanu dvajset glasov manj.

Slovenska lista Slovenske demokratične zveze je v pokrajini prejela leta 1965: 3112 glasov; leta 1968: 3028; leta 1970: 2944 glasov; in leta 1973: 2989 glasov. Slovenska skupnost je prejela leta 1975: 2970 glasov.

Zanimiva je primerjava volitev v volilnih okrožjih v goriški občini:

Rast in padec 'goriških' glasov

	II. okrožje	III. okrožje	IV. okrožje
Volitve 1965	346	329	188
1970	335	244	204
1975	299	209	186

Padanje glasov v Gorici se je pričelo leta 1970, ko se je namesto Slovenske katoliške skupnosti prvič pojavilo Slovensko ljudsko gibanje, in glasovi so lani padli prav v okrožjih kandidatov-voditeljev Slovenske skupnosti. Tako je pokrajinski predsednik stranke prof. Bratuž prejel v II. okrožju 299 glasov, podpredsednik prof. Bednarik v III. okrožju 209 glasov, in deželni predsednik Slovenskega ljudskega gibanja Spazzapan v IV. okrožju 186 glasov. Gornja tabela kaže, kako so v istih okrožjih uspeli kandidati Slovenske demokratične zveze na prejšnjih volitvah. S pojavom Slovenskega ljudskega gibanja leta 1970 se prične osipanje glasov, tudi če ne upoštevamo naravnega prirastka volilcev, kar potem položaj padanja glasov samo še poslabša.

Pojasniti je treba še to, da tekmujeva v Doberdobu, v Sovodnjah in Števerjanu na občinskih volitvah samo dve listi, ki sta lani prejeli skupaj 665 glasov v Doberdobu, 866 v Sovodnjah in 463 v Števerjanu. Na pokrajinskih volitvah pa nastopajo tudi italijanske liste, od demokratične do fašistične, ko so vse liste skupaj prejele lani 891 glasov v Doberdobu, 1166 v Sovodnjah in 547 v Števerjanu.

Razliko pripisujem dejstvu, da je v teh občinah nekaj italijanskih orožnikov in carinarjev, ki jih občinske volitve ne zanimajo. Žal pa tudi precej slovenskih volilcev glasuje za Italijane.

Poraz po 24 letih

Gornji podatki torej kažejo nazadovanje glasov od prvega pojava Slovenskega ljudskega gibanja leta 1970, ko je Slovenska lista (SDZ) v Gorici prišla ob tretjega občinskega svetovalca, do lanskih volitev, ko lista Slovenske skupnosti ni uspela ohraniti v pokrajinskem svetu mesta, ki ga je Slovenska demokratična stranka držala tekom 24 let, in to potem, ko je meseca februarja Slovensko ljudsko gibanje povzročilo razpad Slovenske ljudske zveze.

Padec glasov na Tržaškem se hujši

Usodno padanje glasov se kaže seveda tudi na Tržaškem, kjer je v pokrajini lista Slovenske skupnosti nabrala 7816 glasov leta 1968, 6994 glasov leta 1970, 7196 glasov leta 1973 in samo 6300 glasov lansko leto. To kaže na padec 822 glasov od leta 1968 do 1970, potem nanaden porast 202 glasov na volitvah tri leta pozneje, in nato znova osip 896 glasov lansko leto.

Lanski poraz izpade še huje, če upoštevamo naravni prirastek volilcev in dejstvo, da je bila volilna pravica dana trem novim najmlajšim letnikom.

Padec glasov v občinah na Tržaškem

	1970	1975
Repentabor	179	148
Zgonik	333	274
Nabrežina	753	660
Dolina	764	616

Odgovornost za ta osip glasov pada na voditelje Slovenske skupnosti, ki so zavrgli edini pravi slovenski narodno-ideološki program, katerega sta si bili leta 1947 postavili Slovenska katoliška skupnost in Slovenska demokratska skupnost za skupno delovanje, za iskanje in pridobivanje pravic Slovencev v Italiji ter hkrati za obrambo pred komunizmom na osnovi načel demokratičnega nauka.

Zavrgli so "katoliško skupnost" in postali "ljudsko gibanje", da so se prikupili ljubljanski Socialistični zvezi delovnega ljudstva in se ji šli potem poklonit in obljubit, da bomo postali vsi Slovenci v Italiji "enotni", kar pomeni, brez obrambe pred komunizmom, brez poudarjanja človeških svoboščin in evangelijskih resnic in brez strnjene discipline kroga vseh resnično demokratičnih Slovencev v Italiji.

Kaj vse to, kaj obramba pred materialističnim in diktatorskim komunizmom, "antikomunizem" je vendar danes obrabljena fraza, kakor je krepko zapisal **katoliški Katoliški glas** meseca marca lani.

In ti "voditelji Slovencev" bi radi zvrnili odgovornost za svoje volilne neuspehe na druge, na slovenske demokrate, delavce, kmete in izobražence, ki se niso dali zapeljati in so ostali zvesti svojim čistim slovenskim idealom in veri svojih dedov in očetov, prepričani demokrati in odločni nasprotniki vsake diktature, vsakega nasilja ali totalitarizma. Boj, ki so ga oni pričeli in dolga leta uspešno vodili ne pozna popuščanja in ga ni mogoče opustiti niti za denar niti za kake druge osebne ali strankarske koristi. V tem oziru gre posebno priznanje tovarniškemu delavcu Karlu Černicu, ki je iz doslednosti tem idealom odklonil zlato odličje Slovenske skupnosti.

Osramočeni razkolniki pravijo in pišejo, da je padec glasov povzročila "skupinica" ljudi od Slovenske demokratske skupnosti, "užaljena" zaradi konca Slovenske demokratske zveze in s tem svoje izolacije. Neznatna "skupinica" ljudi, ki da jih ni več kot za "eno omizje". Pri tem pa ne povedo, da so marsikaterega od te neznatne "skupinice" zaman vabili in prepričevali, naj sprejme kandidaturu na njihovi volilni listi, češ da bo s tem zelo počaščen...!

Tudi ne pomislijo, da 1221 glasov, kolikor jih je bilo manj lani na Tržaškem in Goriškem, predstavlja vsekakor nekaj več kot le neznatno "skupinico" ali kot "eno samo omizje" "užaljenih" slovenskih demokratov.

Z izgubo teh glasov so gospodje izgubili večino (in seveda župana) v Repentaboru, po eno svetovalsko mesto v Dolini in Nabrežini, pa še predstavnika v goriškem pokrajinskem svetu ter tudi župana v Nabrežini.

V slovenske demokrate, ki niso klonili, se posebno rad zaganja prof. Bratuž in špika, kakor je do leta 1970 rad špikal ljudi iz sedanjega njegovega kroga, ki so ga potem pridobili, (tako je vsaj videti!) s tem, da so mu dali predsedstvo Ljudskega gibanja, lani pa Slovenske skupnosti. Zlonamerno piše in napada v domačih in tujih listih, da bi le kako prikrikl volilni neuspeh, za katerega je v pre-

cejšnji meri tudi sam kriv. Kdor izgublja glasove, pač izgublja zaupanje volilcev, kar je porazno za politika.

Še pred volitvami se je proti slovenskim demokratom zaganjal tudi podpredsednik Slovenske skupnosti pokojni prof. Bednarik, že od leta 1947 velik nasprotnik Slovenske demokratske zveze; tudi zato, ker ga vodstvo SDZ, sestavljeno iz predstavnikov obeh skupin, nikoli ni hotelo sprejeti na volilno listo.

Meseca aprila lani je ta novolistar v gostilni v Števerjanu naravnost zmerjal slovenske demokrate in jim napovedoval hud boj. Porazen pa je ostal sam, kakor so pokazale volitve.

Slovenska skupnost se je zagnala proti SDZ in zakrivila njen konec, sklicujoč se na mlade sile, ki da želijo delati in so potrebne upoštevanja.

Kje so mlade sile?

Lanskoletni padec glasov na vsej črti zgovorno pričča, da Slovenska skupnost mladih sil ni pridobila. Pridobili pa so jih komunisti, republikanci, socialisti in celo fašisti, kot kaže sledeča tabela:

Glasovi za italijanske stranke na Goriškem

	1970	1975
Komunistična partija Italije	23,114	32,556
Republikanci	1,977	3,387
Socialisti	8,581	11,307
Fašisti	4,810	5,700

"Mladi" kandidat Slovenske skupnosti na pokrajinski listi v Števerjanu pa je prejel, kot je bilo že rečeno, 20 glasov manj kot na občinski listi.

Mladih ne najdemo niti v vodstvu, saj je pokrajinski predsednik star 40 let, podpredsednik kakih 50, (prejšnji pa 73), blagajnik okoli 50, organizacijski tajnik 42, razsodnika 58 odnosno 63 let in deželni predsednik 53 let.

Tudi prelat dr. Humar, njihov pokrovitelj in idejni voditelj, je že prekoračil šestdeseto leto starosti!

Res lepo število mladih in nadebudnih sil...

G.B.

ZGODOVINA SE PONAVLJA...

'Narod, ki vstaja, ima večje pravice kot narodi, ki propadajo', še vedno na pročelju ljudske šole v Ukvah v Kanalski dolini izzivalno kljubuje času Mussolinijev slogan, seveda v italijanščini. In v tem zgodovinsko posiljenem duhu se še vedno odvija življenje v Kanalski dolini.

Računajo, da je v ukvanski župniji od kakšnih petsto prebivalcev nad 70% Slovencev. Narodna zavest še ni umrla, a je že stoletje obsojena na smrt. Doslej sta jo reševali slovenska pesem in slovenska molitev.

Novi župnik Mario Goriup, ki je prišel lani iz Beneške Slovenije, se je odločil pričeti s pošolskim poukom slovenščine, da se bo narodnostni problem enkrat pričel reševati v osnovah. Dokler otroci ne znajo brati in pisati v materinem jeziku, Slovenci ne bodo nikoli rešili svojega problema. Zagotovil si je pomoč prof. Salvatora Venosija iz Nabrežine, ki poučuje na slovenski šoli v Trstu, in prosil za dovoljenje, uporabljati en šolski razred. Dobil je ustno dovoljenje, ne pa pismenega, a nazadnje je ravnateljica šole prepovedala pouk. Župnik Goriup nadaljuje zdaj z njim v svoji cerkvi. (ps)

ZVEZA KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE (2)

SLOVENIJA

Nadaljujemo z objavljanjem prevoda iz srbsko-hrvatskega poročila iz domovine. Kot smo že omenili, izhaja avtor iz visokih partijskih uradov.

V Jugoslaviji so še najboljše razmere v Sloveniji, vendar je to še daleč od tistega, kar bi ta dežela z ozidrom na prebivalstvo in pogoje morala imeti. Slovenija nima manjšinskih problemov; ima precej razvito industrijo, ki je danes edina sposobna kaj izvažati iz Jugoslavije. Medtem ko je katoliška cerkev v Hrvaški v trajnem sporu, to v Sloveniji ni primer. Cerkve so polne in v nedeljo obdane od ljudskih množic: mladi in stari in tudi člani stranke. Vse se odigrava brez prevelikega trušča in komplikacije, v čemer so Slovenci mojstri. Investicije so v Sloveniji, po onih v Bosni in Hercegovini, največje v državi in zopet se vse to odvija brez trušča. Zelo veliko Slovencev dela v drugih republikah, toda zmeraj le kot tehniki, inžinerji in slično. Izjema je bilo 8000 Slovencev v Beogradu, ki so vsi bili v službi v partijski centrali. Kot delavni in varčni ter skromni, niso priljubljeni, ker so preveč pedantni in predložijo pri investicijah točne račune ter uspejo tam, kjer Srbi, Bosanci in Hrvati odpovejo. Šolstvo je na solidni višini, posebno strokovno šolstvo je posnemanja vredno. Stanovanjske prilike so najboljše v Sloveniji, enako tudi bolnišnice ter sanitetna in specialna služba. Z eno besedo tu lahko rečemo, da je nekaj napredovanja, ali vsaj nekaj takega, kar sliči na napredovanje. Plače so tu najboljše, politika do obrti je elastičnejša, zato so tudi zasebne gostilne in bufeti, česar v ostali Jugoslaviji ni.

RED IN KAOS

Vendar pa je treba takoj pripomniti, da je položaj v Sloveniji videti bolj rožnat če ga primerjamo s kaosom v ostali Jugoslaviji. Uprava v Sloveniji je solidna. Prošnje in pritožbe se pravočasno rešujejo in uradi odgovarjajo strankam celo pismeno, kar vse v ostali Jugoslaviji, posebno pa v Črni gori in Makedoniji, partijski bonci s prezirom opuščajo. Pokojninski sistem je tudi dober. Eno je gotovo, glede česar so si vsi edini: nihče namreč ne more priti iz kake druge republike v Slovenijo, da bi se tukaj naselil. V Sloveniji je zadosti lokalnih špijonov, nepridipravov, delamrznežev in policijskih špiceljnov, zato sličen človeški material iz drugih republik ni zaželen... Mogoče je le, da dobi naprimer dober inžiner kakšno službo, toda neotesani pisarji, pandurji, polinteligenti, zapiti in falirani študentje, ki preplavljajo upravo v ostali Jugoslaviji, se ne morejo zakoreniniti v Sloveniji. Je nekaj Srbov in Črnogorcev pri Udbi v Sloveniji in sami Črnogorci pri carini, pri policiji za potne liste in pri obmejnih policiji kot tudi oficirji v garnizijah. Ti elementi so tu, da takorekoč prikažejo jugoslovansko edinost, dejanski so pa vsi agenti partijske centrale. Vsi so več ali manj družabno izolirani, toda kljub temu nima nihče želje vrniti se v Srbijo, še manj pa v Črno goro. V Sloveniji ni bilo tega banditstva v taki meri kot v drugih delih države, in tudi sodišča niso v taki meri terorizirana

od stranke. Zato pa ima partijska golazen druge metode na razpolago. Ljudstvo trpi od finančnega vijaka in deviznih težav. Gradijo se veliki stanovanjski bloki, seveda samo za partizane. Poneverbe v Sloveniji niso tako hude kot v drugih delih in zmeraj se je nekako znašla in tako tudi danes. Vendar pa je obup pri prebivalstvu velik in iščejo premnogi utehe v alkoholu. Nekoč je cvetela po vaseh mala obrt, vsak obrtnik je imel svoje stroje in je delal skupno z industrijo. Vse to so jim odvzeli, češ, da je vse potrebno za industrijo. Toda vse je propadlo, zarjavelo in ostalo neizrabljeno. Policijski režim je isti kot v ostali Jugoslaviji, vendar pa previdnejši. Treba je le nekaj upoštevati, ako hoče držati industrijski potencial na višini. Prehrana je zelo draga, delavstvo zelo nezadovoljno in vendar je položaj delavstva v primeri s Srbijo in Hrvaško, da ne govorimo o Črni gori in Makedoniji, pravi paradiz. Radi tega je slovensko delavstvo obsojeno na izolacijo, kajti odhod v druge republike ne prinese izboljšanja, temveč samo poslabšanje položaja. Zato pa škripajo z zobmi, se predajajo alkoholu in degeneracija Slovenije napreduje. V Sloveniji so nestrokovnjaški in neinteligentni partijski bonci vlagali ogromne investicije, ki pa so bile vse brezplodno razmetavanje ogromnega denarja. Te izgube so se izgubile z velikanskimi investicijami, katere je izvedla beograjska centrala v Sloveniji in ki se še vršijo. Vendar pa gre sposoben slovenski delavec isti usodi nasproti kot delavci v drugih republikah; propada v isti meri in ne bo dolgo trajalo, da se bo nahajal na isti ravni, namesto da bi se delavstvo v drugih republikah približalo položaju delavca v Sloveniji. Režim pač nima interesa, da gre na boljše, temveč na slabše in posebno v prvi vrsti pri delavstvu.

Oblast v Sloveniji imajo v rokah nekatere partijske skupine in njihovi podrepaniki. V Sloveniji je bilo grozovitosti in političnih umorov več kot v drugih delih Jugoslavije. Položaj je ubupen in edino upanje vidi prebivalstvo v tem, da se bo v Jugoslaviji vendar le nekoč obrnilo na bolje. Hrvatov kot celote ne marajo, kar ni dobro znamenje. Simpatije za Srbe obstajajo iz jugoslovanskih motivov, toda na vsak korak naletite na obsodbo balkanskih janičarskih metod in neverjetnega nereda, in to tudi od strani komunistov. O Črnogorcih imajo ljudje kar mogoče najslabše mnenje, so zato v Sloveniji strašno osovraženi in se jim ne bo godilo dobro, ako bi prišlo kdaj do kakih neredov. Črnogorci se skušajo kamuflirati s tem, da se izdajajo v Sloveniji za Srbe, toda njihove metode jih takoj izdajo, odkod so prišli. Posebno osovraženi so kot obmejna policija, ker so ubili toliko ljudi na meji in niso prizanesli tudi kmetom, ki so tam delali ali pasli živino. Vse to so storili Črnogorci, da pokažejo s tem svojo pretirano privrženost režimu. Ti uboji nedolžnih ljudi iz zasede povzročajo strah in trepet na meji, toda ne samo v Sloveniji, temveč na vseh mejah Jugoslavije. Tudi carina, kjer so skoraj sami Črnogorci, se obnašajo brutalno in plen si delijo Črnogorci med seboj. Kot uslužbenci centralne vlade dobijo novozgrajena stanovanja, medtem ko prebivalstvo od tega nič ne vidi, čeravno je prebivalstvo kulturno visoko nad njimi ter pridno in trdo dela. Kot že rečeno, išče vse rešitve v alkoholu. Alkoholizem, ki se zmeraj bolj širi,

je prisilil centralni komite jugoslovanske komunistične partije, sprožiti protialkoholno gibanje v celi državi. V Sloveniji ni bilo mogoče niti iz članov partije sestaviti "inicijativni odbor," Alkoholizem je prešel v neko komunistično modo.

Slovenski centralni komite je najstabilnejši v Jugoslaviji. Večina, ki so imeli kaj znanja, so odšli v Beograd kot upravitelji v pisarni centrale. V vojski je malo Slovencev, boljše so zastopani v tehničnih oddelkih vojske. Prvotno je imel oblast v slovenskem centralnem komiteju Titov prijatelj Marinko Miha in prijatelj Rankovića Boris Krajger. Kardelj ni bil priljubljen v centralnem komitetu. V zadnjih letih je priličen del Slovencev odšel iz beograjske centrale, ker so bili odstranjeni kot nedobrodošli upravitelji in poslani nazaj v Slovenijo, kjer sedaj nastopajo kot lokalni janičarji. To se je zgodilo tudi z Leskovškom, ki je nastopal kot industrializator Jugoslavije, Borisom Zihlerlom, propadlim ideologom jugoslovanske komunistične partije, z Lidijo Šentjurčev, nekoč intimus od Djilasa in Vido Tomšič. Aleš Bebler je takoj po vojni igral veliko vlogo v CK Slovenije in ker zna jezike, so ga poklicali v centralo, kjer se mu je posrečilo preriniti se do pomočnika zunanjega ministristva; postal je veleposlanik v Parizu. Od tam so ga odpoklicali radi nemogočega vedenja. Njegova žena je bila silno ambiciozna igralka brez talenta in je bila zato angažirana. Ni hotela v Pariz in Bebler je priletel zelo pogosto z letalom iz Pariza, tako da je bil več v Jugoslaviji kot pa v Parizu. Tudi se je predal zelo alkoholu. Prišel je pred partijsko sodišče, toda naenkrat je postal pomočnik zunanjega ministra Koče Popovića. Kot nezaželjenega so ga končno poslali v Slovenijo. Isti je primer z Jožetom Vilfanom, nekoč poslanik v Indiji in pozneje Titov osebni tajnik. Pogrešil je, da se je preveč naslonil na Kardelja in je tako motil koncept ravnotežja v centrali. Jože Vilfan je bil silno ambiciozen uradnik centrale in najogabnejši lizun. Z njim so odstranili tudi njegovo ženo, ki je bila nekaj časa prva dama režima in istočasno tajnica za mednarodne zveze centralnega odbora jugoslovanske ljudske fronte. V centralnem komiteju komunistične stranke v Sloveniji je še bila skupina nekdanjih funkcionarjev Titove komunistične partije v Trstu z Babičem na čelu, ko se je komunistična stranka v Trstu delila in je en del prešel v italijanski komunistični stranki, mali del pa je ostal samostojen. Babič je brezpomenbna figura in mu očitajo nesposobnost, da se ni znal upreti namestniku Togliattija - Vidaliju. Babič in skupina so bili razen tega osumljeni, da so v zvezi s "šovinističnimi" Slovenci v Trstu in okolici. Kidrič je svoječasno forsiral ekonomski separatizem, kar je degeneracijo slovenskega gospodarstva malo zadržalo. Sicer pa je Kidrič s svojimi primitivnimi in utopističnimi mahinacijami uničil gospodarstvo cele Jugoslavije. V zadnjem času se opaža, da se Kardelj nekako trudi, da se lokalna uprava reformira in skuša omejiti vpliv partijskih bonceev z njihovimi partijskimi celicami in lokalnimi pašami na pravo mero. Če se bo to posrečilo, je vprašanje, posebno ko se ne ve, kakšne protikorake bodo podvzeli partijski bonci.

Komunistična partija ima v Sloveniji popolnoma drugačne delovne metode kot so v drugih republikah običajne. V Sloveniji je zelo razširjeno društveno delovanje, posebno v športu, v planinstvu, lovu, ribolovu itd., kar je za komuniste v Hrvaški in Srbiji, Črni gori, posebno pa za Makedonce, pod častjo, da bi se s tem bavili. Največ delavskega proletariata je v Sloveniji, medtem ko so v drugih delih Jugoslavije obubožani kmetje ostali relativni proletarci s kmečko mentaliteto: gredo v mesto na delo, ko opravijo delo ali če ga ni več, se vrnejo zopet v vas in so za nekaj časa zopet kmetje. V Sloveniji so takšni primeri redkejši in metode teroriziranja in ropanja prebivalstva so bolj rafinirana.

MAKEDONIJA

Centralni komite Komunistične partije Makedonije je bil že od početka v rokah majhne skupine, kateri je načeloval Laza Koliševski. To je skupina, ki v začetku okupacije ni hotela sodelovati s centralnim komitejem bolgarske komunistične partije. Po okupaciji tega dela Jugoslavije od Bolgarov, je centralni komite bolgarske komunistične partije prevzel kratkoma lo partijske celice jugoslovanske komunistične partije. Delegat bolgarske komunistične partije je bil Sarlo Saterov, ki je zastopal tezo, da jugoslovanska komunistična partija nima prav nič skupnega z vstajo v Makedoniji. Kominterneta je te celice vrnila jugoslovanski komunistični partiji, toda Saterov je ostal v organizaciji, ker so člani partije bili na njegovi strani in je držal dobre zveze z bolgarskimi oblastmi, da ga te ne bi ubile. Koliševski je organiziral atentat na Saterova, toda ta se je rešil in dosegel, da je prišel Koliševski v bolgarsko ječo potom njegove denunciacije. Tako je Saterov dirigiral do leta 1943 partijske celice in to proti odločbi Kominterne. Tudi on je bil za vstajo, toda partijske celice so jo odklonile. Ko pa sta prišla v Makedonijo Vukmanović-Tempo in Dobrivoje Radisavljević - Bobi, se začne borba med 400 člani komunističnih celic. 240 partijskih članov je bilo ubitih iz zasede in ostanek je pričel z vstajo, ker bi jih sicer lastna partija denuncirala Bolgarom. Koliševski pride iz zapore, prevzame oblast s svojimi v centralnem komiteju in ubije celo vodstvo vstaje kot "sumljive". Vsi člani centralnega komiteja komunistične partije Makedonije so navadni kmetje brez vsakih šol. Med člani nižje kategorije, ki so šele po vojni postali komunisti, so mnogi nekdanji makedonski nacionalisti, katere je Bolgarija razočarala. Vse Srbe, ki so tam pred vojno živeli in celo tiste, katere so Bolgari tolerirali, so iz Makedonije pregnali. Sedaj je zopet precej Srbov tam, nastavljenih na univerzi v Skoplju, potem so mnogi oficirji in del tajne policije. Makedoncem je prepuščeno gospodarstvo in pa lokalne oblasti, da tako "samega sebe" tlačijo. Uprava in sodna oblast se nahajata v Makedoniji v peklenskem kaosu. Veliko sovraštvo vlada proti turški manjšini, katero počasi izseljujejo v Turčijo. Pred odhodom pa jih temeljito izropajo. Da dobijo potni list, je treba plačati podkupnino, za izpust iz državljanstva zopet plačati odkupnino in še za razne druge malenkosti, tako da mora izseljenec plačati vsote po več

Konec na 9.strani ★

IZSTOP IZ KOMUNISTIČNE PARTIJE VELIKE BRITANIJE

Britanski komunistični dnevnik MORNING STAR (naklada okoli 30.000) je 11. februarja objavil pismo, s katerim Jimmy Reid, najpriljubljenejši komunist v Veliki Britaniji, sporoča svoj izstop iz partije. Odhod tega člana izvršnega komiteja je povzročil senzacijo, dasi morda ne tako presenetljivo, če se človek spomni, kako se je Jimmy Reid vedel zadnja leta.

Reid, ki je sedaj star 43 let, je bil od svoje mladosti delavec v ladjedelnicah na gornji Clydi, skoro v srecu Glasgowa. Od krize v tridesetih letih je to najmočnejše oporišče komunistov - tudi redki komunistični poslanci v westminsterskem parlamentu so bili vedno izvoljeni tu. Po drugi svetovni vojni so clydske ladjedelnice začele propadati še hitreje pod udarci konkurence, najprej evropske (Nemčija, Švedska), nato japonske. Leta 1971 bi morali štiri ladjedelnice na gornji Clydi (one na dolnji uspevajo mnogo boljše) zapreti, a so se delavci med drugim pod vodstvom Jimmy Reida uprli, zasedli obrate in dosegli velike državne subvencije. Poslej ladjedelnice niso funkcionirale mnogo boljše, toda Jimmy Reid je postal znan po vsej Škotski in po vsej Britaniji kot sindikalni voditelj in komunist.

Med drugim so ga glasgowski študentje izvolili za rektorja, to je predstavnika študentov pri univerzitetnih oblasteh, kar na Škotskem ta beseda pomeni. V nastopnem govoru je Reid sicer udaril po "podganji tekmi", kar da je sedanja družba, toda na splošno se je pokazal pametnejšega kot bi človek pričakoval od zagrizenega komunističnega. Na nekem zborovanju je nagnal ostale govornike, v glavnem levičarje, med njimi tročkiste, češ da se ukvarjajo samo z revolucionarnim govoričenjem, medtem ko gre sedaj za to, da izboljšamo funkcioniranje univerze.

Nekaj takega je moral Reid imeti v mislih tudi, ko je po izstopu v članku za TIMES, objavljenem 16 februarja, napisal, da je prepričan, da bo novo vodstvo Britanije prišlo z leve, a da ne verjame več v "naivni koncept trenutnega socializma". V svojem poslovnem pismu je izjavil, da ostaja Marksist, toda da ne more več prenašati partijskega dogmatizma. Partija ni živela po načelih svojega "socialističnega programa in v njem obsežnega humanizma", temveč je osnovna težnja po večji demokraciji in večji svobodi postala žrtev dogem. Sedaj Reid odklanja, da bi kaj več povedal o svoji kritiki partije, ker pravi, da bi to hudo prizadelo tisoče poštenih ljudi v partiji. Le če ga bodo napadali, se bo branil.

BRITANIJA V KRIZI

V TIMESU pravi, da ga predvsem zanima, kam gre "naša država". Čeravno se je razšel z partijo, Reid trdi, da je še vedno marksist, in ima zaradi tega težave z razlago, kaj se v Britaniji godi. Prav ima, ko misli, da je otok zašel v družbeno in moralno krizo. Toda narava

te krize ima kaj malo opravka s tem, da tržišče ne funkcionira. Funkcionira res ne, toda ne zato, ker bi bilo kaj narobe z tržiščem, marveč zato, ker se sindikati obnašajo, kot bi bili pijani. Zahtevajo mezde, ki jih posebno slabša podjetja ne morejo plačati. Zaradi tega zapirajo ali vsaj delno odpuščajo delavce.

Kaj se godi, je najbolje videti iz tega, da je delež dobičkov v britanskem narodnem dohodku padel od leta 1965 do leta 1975 za polovico od približno 15 odstotkov na pod 8 odstotkov. Ni več dovolj denarja za investicije, tako da ni rasti. Gospodarstvo je zaradi pritiska plač in davkov izčrpano, prebivalstvo in država pa porabita toliko, da je v plačilni bilanci deficit, to se pravi Britanija si stalno sposoja milijarde funtov v tujini. Reid tega ne more ali noče videti, ker je marksist. Kljub jasnim številkam trdi, da podjetja povišujejo profite, dasi povpraševanje pada. Ne eno ne drugo ni res.

Krivo vali na multinacionalne trgovske družbe. Škoda, da si ne ogleda številke o ameriškem Chryslerju, avtomobilski tovarni, ki ima en obrat pod njegovim nosom v Linwoodu. Mezde pri Chryslerju znašajo zadnja leta 9 odstotkov več kot čisti dohodek, to je izkupiček manj izplačilo za material. Čeprav so sindikati noro zahtevali podržavljenje in je Chrysler ponujal državi britanske tovarne zastonj, se je vlada prevzema otresla, ker bi morala prevzeti velike dolgove ob izgledu, da bo podjetje pasivno še naprej, in pa delavce, ki so taki gospodje, da imajo po £ 300 na leto več kot njihovi tovariši v drugih avtomobilskih tovarnah. Sedaj vlada sipa v Chryslerja denar iz davkov, ki jih plačujejo drugi s pogosto manjšimi plačami.

Kot je navada pri marksistih, ima Reid prav na obe strani. Če kdo investira v Veliki Britaniji, jo izkorišča, če kdo iz Velike Britanije nalaga v tujini, spet škoduje britanskemu delavcem. Oboje je nesmisel - gospodarsko sodelovanje ne pomeni izkoriščanje, marveč dobiček za obe strani. Povrhu so danes privatne britanske naložbe v tujini tako nizke, kakih £ 8 milijard več kot tuje naložbe v Britaniji, da komaj morejo zmanjšati britansko produktivnost, če upoštevamo, da je britanska narodna imovina gotovo več kot £300 milijard.

Ne dvomim, da je Jimmy Reid pošten in išče nove poti, toda znebiti se bo moral precej predsodkov, da bo razumel, za kaj res gre, in bo mogel pomagati svojim delavcem s politiko, ki ima človeški obraz.

L.S.

CAVALLIERE VINKO LEVSTIK

Italijanski minister za turizem in predstave je sporočil rimskemu hotelirju, našemu rojaku, g. Vinku Levstiku, da mu je predsednik italijanske republike na njegovo priporočilo podelil odlikovanje viteškega reda za zasluge, ki si jih je pridobil na polju turističnega delovanja.

Kot smo že nekajkrat poročali, je g. Levstik član mnogih hotelirskih in turističnih odborov v Rimu ter je znan širom slovenskega občestva v tujini in v domovini po svojem hotelu 'Bled' v Rimu.

Tudi mi se pridružujemo čestitanjem našemu rojaku.

ZA NEVTRALNO, NE PA ZA NEUVRŠČENO JUGOSLAVIJO!

'Review of the Study Centre for Yugoslav Affairs' II/2

Od našega sodelavca

Revija, ki jo izdaja krog Jugoslovancev v Londonu, uspešno izhaja že nekaj let, kar dokazuje dejstvo, da je s sedanjo številko izšel že drugi zvezek druge knjige, tako da je vsega doslej natisnjeno sedem zvezkov. Namen revije je, v angleščini objavljati sestavke in študije o Jugoslaviji, da bi se tujci mogli seznaniti z jugoslovanskimi problemi iz prve roke, pri čemer prva roka seveda pomeni opozicijske Jugoslovane, živeče v tujini, v nasprotju s tujimi novinarji, ki pogosto jugoslovanske probleme poznajo le površno, in pa z režimskimi pisci, ki seveda prikazujejo jugoslovanska vprašanja na svoj stereotipni način, dasi jim ni mogoče odrekati, da vsaj to delajo iz prve roke.

Prav v pričujoči številki sta dva članka, ki se v veliki meri ukvarjata z zahodnim nerazumevanjem za Jugoslavijo in njene resnične probleme. To sta uvodnik "Pričakovanja in napovedi" in študija Stevana Pavlowitcha, predavatelja na southamptonski univerzi, o jugoslovanski psihološki obrambi. Uvodnik obžaluje, da zahodne analize položaja v Jugoslaviji, prav posebno položaja, ki bi utegnil nastati s Titovo smrtjo, niso vsaj nekoliko bolj prefinjene. Začenjajo in nehujejo se s tem, da je Tito osebno ustvaril novo Jugoslavijo in da jo le on sam more ohraniti. Tako poenostavljeno proučevanje jugoslovanske situacije seveda ne more dati ravno zanimivih rezultatov, še zlasti kar zadeva obdobje po odhodu glavnega akterja. Zato so tudi kombinacije o možni bodočnosti okrnjene do nesmisla. Titov sistem se bo baje morda lahko obdržal prav na isti način, kakor se je obdržal de Gaullov sistem v Franciji. De Gaulle je bil nedvomno osrednja osebnost v Franciji, toda nikdar ni oblasti osredotočil v svojih lastnih rokah do te mere, kot jo je Tito. De Gaulle se je nekajkrat mogel celo umakniti in na koncu odstopiti, ne da bi se zaradi tega Francija zamajala. Tito je vse skoncentriral v svojih rokah, ves sistem je prikrojen njegovim željam, tako da ga bodo njegovi nasledniki, v primerjavi z njim blede figure, komaj mogli obvladati in vleči naprej.

Uvodničar pripominja, da je Tito povsem zrinil v stran mnoge svoje bivše sodelavce, ki imajo o bodočnosti mnenje drugačno od njega, toda to še ne pomeni, da ti sodelavci ne bi bili imeli svojih idej, ali da ne bi mogli pokazati na mnoge pomanjkljivosti Titovega režima, ki utegnejo postati usodne, ko Tita samega več ne bo. Uvodnik zato zaključuje razmišljanje s priporočilom, da bi morala biti za dobronamerne jugoslovanske voditelje prva naloga, da razširijo podporo, javnosti, in sicer s tem, da pritegnejo javno mnenje. Moralo bi prevladati soglasje o sledečem: 1) državna skupnost ne bo razpadla, 2) politika neuvrščenosti ne bo avtomatično ukinjena, 3) ne bo povratka na tako imenovani kapitalistični sistem, 4) izvedene bodo minimalne, vendar odločilne reforme z namenom, dati posameznikom in

skupinam: "umernostno, intelektualno in politično svobodo." Končno člankar pravi, da je boljša kakršnakoli evolucija kot državni udari.

KLJUČ JE SVOBODA!

Nedvomno se za tem mnenjem skrivajo najboljši nameni in nedvomno bi nekakšno soglasje med Jugoslovani morali doseči, če sploh želimo, da naši narodi preživijo težke čase, ki prihajajo, toda dvomim, da bi bili današnji oblastniki toliko dobronamerni ali vsaj toliko pametni, da bi se odpovedali tako absolutni oblasti kot svojemu dogmatizmu. In temu bi se morali odpovedati, če bi pristali na točko 4. Vse kaže, da so med komunisti mnogi, ki so jih skušnje izučile in bi bili danes pripravljeni pristati na marsikaj, toda žal mednje ne šteje današnji krog okoli Tita. Nasprotno Tito je vse zmernejše ljudi spravil s poti. Dalje se nam zdi, da bo pri današnjih razmerah nemogoče, uveljaviti prve tri točke v obliki, v kateri so zapisane. Zdi se, da je edina pot, ohraniti državno skupnost, ta, da jugoslovanski narodi priznajo drug drugemu pravico do samoodločbe in da sklenejo med seboj sporazum o nadaljnjem sožitju. O neuvrščenosti razpravlja Pavlowitch v isti številki REVIEW in povsem pravilno pravi, da je bil namen te politike, širiti komunizem brez nasilja s propagando. Velika večina v Jugoslaviji na tem nima nobenega interesa - Jugoslavija bi morala postati nevtralna namesto neuvrščena. In končno, jugoslovanskega gospodarstva ne bo mogoče izvleči iz sedanjih zagat, če ne bo privatna iniciativa spet dovoljena v širši meri, kot je sedaj. Ali je to "povratak na tako imenovani kapitalistični sistem" ali ne, je drugo vprašanje.

V svojem članku Pavlowitch zelo zanimivo in po mojem mnenju pravilno prikazuje razvoj jugoslovanske zunanje politike, kakor se je izoblikovala zaradi nasprotja v tem, da je Tito po vsej sili hotel ostati komunist in po vrhu še širiti komunizem, medtem ko je njemu in njegovim glavna nevarnost pretela od vodilne komunistične države. Zaradi tega se je moral stalno zatekati po pomoč na Zahod, kar je po drugi strani grozilo izpodkopavati njegov domači komunizem, zaradi česar je spet moral Zahod zmerjati in kritizirati ter se obračati nazaj k Sovjetski zvezi.

Najbolj se je protislovje v Titovi politiki pokazalo ob sovjetskem vdoru na Madžarsko in Čehoslovaško. Tito je bil proti razvoju k svobodi, ki je spontano nastal v teh dveh državah, ker je šel daleč preko mere, ki jo je on pripravljen dopustiti, saj je njegova glavna ideja, da mora oblast imeti v rokah leninistična partija, kar koli drugega se že zgodi. V obeh primerih je dajal komunistom, ki so se znašlo na strani borcev za svobodo, nasvete, naj ne dopustijo, da zmaga protirevolucija, medtem ko se je obenem bal, da bodo Sovjeti opravili z njegovo Jugoslavijo na natančno isti način kot s svojimi sateliti, in se je zaradi tega spet moral postavljati v poze nasprotnika sovjetske ekspanzije, dasi je vsaj na Madžarskem po Vukmanovičevem pričevanju vnaprej pristal na Hruščevo intervencijo. Podobno je rohnal tudi proti ameriški po-

moči vietnamskemu boju proti komunistom, medtem ko bi seveda želel, da mu Američani pridejo na pomoč, če bi ga Sovjetska zveza le napadla.

ŽELODEC NA ZAPADU, SRCE NA VZHODU

Vseljudska obramba je poskus, da bi se nekako izvlekli iz zagate, v katero je Jugoslavijo privedla Titova politika. Pozabiti tudi ne smemo, da je k tej zagati predvsem prispevala Titova ambicija, da bi bil tudi on med vrhovnimi voditelji svetovnega komunističnega gibanja. Medtem ko bi morda sovjetski voditelji pustili nevtralnost, in nekomunistično Jugoslavijo pri miru, je vedno nevarnost, da bodo skušali odstraniti sicer ne nevarnega toda sitnega tekmeča. Da bi se torej izvlekel iz te zagate, - pomoč more priti samo z Zahoda, medtem ko Tita srce vleče na Vzhod, - je Tito pograbil misel o vseljidski obrambi, ki po eni strani pogreva partizansko tradicijo, po drugi pa dejansko skuša odbiti sovjetsko ost s tem, da ne grozi toliko s frontalno obrambo, ki bi bila v danem razmerju sil, kaj majhen "deterrent", kolikor s splošno vstajo in kaosom. Vendar je vprašanje, ali imajo Jugoslovani po tridesetih letih političnega in gospodarskega tavanja še dovolj volje, da bi se bili pripravljene upirati in tvegati vse.

Največji del recenzirane številke je posvečen diskusiji med šestimi člani Centra za jugoslovanska vprašanja o narodnostnem vprašanju. (Vaně Ivánović, Stevan Pavlović, Vladimir Predavec, Franjo Sekolec, Ljubo Sirc in Desimir Tošić.) O tej razpravi ni mogoče napisati niti pregleda, ker je toliko obširna. Reči je pa mogoče, da ustreza potrebam današnjega časa. Če se nam Jugoslovanom namreč ne posreči v najbližnji bodočnosti, govoriti med seboj o odnošajih med našimi narodi s hladno glavo, bomo sami sebi podpisali skoro smrtno obsodbo. Predvsem se nam bo nemogoče vrniti k kakršni koli obliki svobodne demokracije, ker bomo drug drugemu padali v hrbet in si grenili življenje. Zato upajmo, da se mirno razpravljanje o narodnostnem vprašanju ne bo samo nadaljevalo, temveč se bo razširilo tudi na tiste, ki trenutno samo širijo sovraštvo, ne da bi se vprašali, kam to vodi nje same in njihove sonarodnjake.

REVIEW of the Study Centre for Yugoslav Affairs se naroča na naslovu: 4 Audley Square, South Street, London W.1, Cena 3 dolarje.

★ ZVEZA KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Prenos clanka s 6.strani

sto tisoč dinarjev. Oblasti so brutalne do skrajnosti. Pred leti je bila v Makedoniji velika afera pri Udbi. Šef tajne policije v Makedoniji Cvetko Uzunovski, član centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije in centralne komunistične partije v Makedoniji, je dal kratko malo aretirati ljudi, o katerih je zvedel, da imajo zlato, ali sorodnike v Ameriki, ki bi mogli poslati dolarje. Ko je bilo zlato ali pa dolarji v njegovih rokah, je izpustil aretirance. Toda malo pozneje jih je dal zopet zapreti in igra se je začela znova. Kmalu je bil ves štab tajne policije poln zlata. Prišlo je vse na dan in Cvetka Uzunova so odstavili; toda še v času, ko je trajala preiskava, je postal Uzunovski šef "letalske obrambe" cele Jugoslavije. Kmalu ni bilo nič slišati o njem, a zvedelo se je, da je bil on in cela vrsta njegovih pomagačev ubita.

Gospodarstvo v Makedoniji ima boljše pogoje, ker so Makedonci delavni ljudje. Lahko trdimo, da mnogo Makedoncev uživa dober glas. Radi nasilstva lokalnih paš in janičerjev, beži prebivalstvo v druge republike. Opozicijo proti Koliševskemu je vodila njegova nekdanja žena Ljiljana Galovska, hčerka nekega lekarnarja iz Bitolja, ki pa se je nahajala več v Parizu kot v Makedoniji. Je bila tudi članica centralne makedonske komunistične partije. Vane Andrejev, tudi važen član centralnega komiteta, je bil ubit kot kominformist. Vsi člani centralnega komiteja makedonske komunistične stranke so kot njihov šef Koliševski, po dva do trikrat ločeni, kar dela pri prebivalstvu Makedonije slab vtis. Sedanja žena Koliševskega je hčerka umrlega beograjskega profesorja Trivunca, ki je bil komunist pred vojno. Centralni komite makedonske komunistične partije živi luksuzno, orientalsko in prekaša nekdanje makedonske bogataše, ki so tudi plavali v zlatu. Krajevni parlament Makedonije je najmodernejši urejen. Vsak poslanec ima telefonsko zvezo z govorniško tribuno. Na Ohridskem jezero je bila zgrajena za Koliševskega letna rezidenca v obliki cele trdnjave. Za člane centralnega komiteja makedonske komunistične partije pa so bile zgrajene luksuzne vile, ki se merijo z onimi od Tita. Največ umorov med "političnimi" sodelavci se izvrši še zmeraj v Makedoniji. Bomo nadaljevali

Demokratski Slovenci v Toronto smo se odločili, da za 30-letnico našega zdomstva postavimo SPOMINSKI KRIŽ v spomin vsem žrtvam revolucije na Slovenskem, ki so v letih 1941 - 1946 darovali svoje življenje v obrambi svobode in vere. Križ bomo postavili na kraju kanadskih mučencev v Midlandu, Ontario. Bo iz bron, visok približno deset čevljev, stal pa bo (z ureditvijo prostora vred), od osem do deset tisoč dolarjev.

Iskreno želimo, naj bo ta spomenik doprinos vsem svobodnih Slovencev v Kanadi; v spomin vsem, ki so med drugo svetovno vojno in po njej padli za idejo resnične svobode in za vero naših staršev, zato se s tem pismom obračamo na vse, katerim je spomin na tiste dni žrtev še svet in vreden spomina.

Ko vas bodo v teh polletnih dneh obiskovali nabiralci, jih sprejmite z odprtimi rokami in darujte po svoji vesti in zavesti. Čeke lahko napišete na "Spominski križ" in jih pošljete enemu spodaj navedenih gospodov:

Mr. Marn, 131A Treeview Dr., Toronto 14, Ontario Canada

Mr. L. Babič, 433 Lanor Ave., Toronto 14, Ontario Canada

Mr. C. Prezelj, 207 Ronan Ave., Toronto 12 Ontario Canada

RESNIČNE MEJE GOSPODARSKI RASTI IN NAPREDKU (3)

Doslej smo naleteli na štiri omejitve gospodarske rasti: nesorazmerno naraščanje prebivalstva, potreba učinkovitosti v pogledu dodeljevanja virov, pritisk, ki ga sprememba povzroča za človeška bitja in omejena zmogljivost podjetnosti.

V razvitih državah se prva omejitev nekako sama razvozlja: tu so problem naraščanja prebivalstva ljudje sami obvladali brez kakega posebnega državnega poseganja. O tem bomo kaj več govorili v prihodnjem poglavju.

Ostale tri omejitve pa dejansko ne zavirajo gospodarske rasti kot take temveč njeno hitrost. Če jih preziramo, je možno, da bo prišlo po nekaj letih nagle rasti do poloma, ki bo, gledano dolgoročno, otežil nadaljnjo rast. Iz tega razloga je nujno, da mora rast izhajati iz zmogljivosti, ki pritiče mikrostrukturi in je ni moč manipulirati v velikem obsegu na stopnji makrostrukture s pomočjo obvezne akumulacije itd.

PREBIVALSTVO IN GOSPODARSKI VIRI - PONOVO.

Navzlic izkušnjam zadnjih 150 let v Evropi, Severni Afriki in Japonski pa so Malthusovo teorijo zopet oživili v šestdesetih letih. Leta 1968 je bil ustanovljen "Rimski kljub" organizacija, ki se ukvarja s prihodnostjo človeštva. Ta organizacija je naročila poročilo o problemih človeštva, ki je izšlo leta 1972 pod naslovom "Meje gospodarske rasti" in so ga podpisali sledeči člani ekipe Projekta MIT: Donella H. Meadows, Dennis L. Meadows, Jorgen Randers in William W. Behrens III.

Enako kot Malthus so prišli do zaključka, da se prebivalstvo na svetu množi v geometrični postopnici, medtem ko viri, ki so potrebni za njegove potrebe, sploh ne naraščajo. Če bi bilo tako, potem bi nas nezprosna logika privedla do sklepa, da bo nastala katastrofa, ko bo prebivalstvo preraslo za življenje potrebna sredstva, oziroma ko jih bo izčrpalo. Zato bi torej morali ustaviti naraščanje prebivalstva čim prej mogoče tako, da bi vzpostavili ravnovesje širom po svetu. Edino vprašanje bi bilo, kakšno politiko uporabiti pri zaježitvi naraščanja svetovnega prebivalstva.

To prvo poročilo za "Rimski kljub" je bilo tako poenostavljeno in naivno navzlic svoji znanstveni terminologiji (kot na primer: "Globalni vzorec, ki je dovoljeval jasno identifikacijo mnogih konkretnih sestavnih delov problematike"), da ga je naslednje poročilo, izdelano za Kljub, zavrglo in spremenilo svoje temelje. To drugo poročilo je izšlo leta 1975 pod naslovom "Človeštvo na razpotju" in sta ga pripravila Mihajlo Mesarović ter Eduard Pestel. K temu se bomo vrnili malo pozneje.

Zaenkrat se ustavimo pri prvem poročilu "Meje gospodarske rasti". Takoj lahko rečemo, da to poročilo vsebuje mehanično napovedovanje najhujše možne prihodnosti. Dobro je znano, da je silno težko prerokovati bodoče družbene in gospodarske razvoje, ker v velikem obsegu zavisijo od človeških reakcij in tehnološkega napredka.

Čeprav je veliko stalnic v človeški naravi, pa so človeška bitja zmožna prilagoditi se spremembam in okoliščinam ter pri tem ustvariti nadvse nepričakovane rezultate. Naj navedemo spremembo števila otrok v evropskih državah v zadnjem stoletju. Lahko bi sicer rekli, da so bili številni otroci za primitivnega kmeta edino starostno zavarovanje, kar pa zdaj več ne drži za nekatera področja na svetu. Vendar pa ne moremo biti gotovi, da že to dejstvo samo vse pojasnuje. Rečemo lahko samo, da na splošno nujna potreba izzove tehnične novosti ter iznajdbe, toda edina razlaga za to je, da taka nujna nekako navaja človeškega duha k intenzivni koncentraciji.

Zaradi teh nepredvidenih človeških reakcij je sleherno poenostavljeno projiciranje preteklih smernic v prihodnost tvegana stvar v najboljšem primeru.¹ Toda "Rimski kljub" je dejansko storil prav to in ničesar drugega.

Kar zadeva prebivalstvo, je ta postopek povsem neutemeljen iz dveh razlogov: naraščanje prebivalstva ni enakomerno porazdeljeno, temveč se je v nekaterih državah tempo naraščanja zavrl ali pa se je rast povsem ustavila. In drugo poročilo priznava tudi ti dve točki ter pravi, da ni utemeljena bojazen o naraščanju prebivalstva v geometrični postopnici.

Vendar pa to drugo poročilo kljub temu terja, da je treba naraščanje prebivalstva nemudoma ustaviti, kajti problemi se bodo slabšali, čim dalje bomo s tem odlašali. Morda je nekaj resnice v tem, toda kaj bi mogli storiti? V prvi vrsti je treba pripomniti, da nikakor ni gotovo, da vlade vseh držav z naglo naraščajočim prebivalstvom res želijo ustaviti to naraščanje. Na konferenci v Stockholmu leta 1972 se predstavniki mnogih držav v razvoju niso povsem strinjali z zagovorniki "Rimskega kljuba". Toda tudi če bi se - kaj pa morejo storiti? Indijska vlada že leta pospešuje kontrolo rojstev brez kakega velikega uspeha.

Po najnovejših poročilih je menda Mao Tse-tung korenito zmanjšal rast kitajskega prebivalstva s tem, da je odredil, naj se ljudje ne poročajo - moški pred 20 leti in ženske pred 18 leti; izvajajo pa pritisk nanje tako, da bi se ne poročali, preden niso stari 30 oziroma 26 let. Predzakonsko spolno občevanje je prepovedano. Poleg tega po vsem videzu nalagajo kvote za razna področja z ozirom na število otrok, ki jih smejo tam imeti. Za uveljavljanje te vrste "načrtovanja" sta potrebni totalitarna država in tajna policija z ovaduhi, - tako da vsakdo živi v smrtnem strahu.

Drugo poročilo prinaša na 86. strani opombo pod črto, iz katere je razvidno, da v državah v razvoju

uporabljajo "medicinski napredek" na nedopusten način, ko hočejo skoraj prek noči zmanjšati umrljivost, ne da bi upoštevali enačbo s stališča plodovitosti." Seveda je to v določenem oziru res: toda samo predstavljajmo si, do kakšnega javnega izbruha bi prišlo, če bi zdravniki ne hoteli zdraviti ljudi v državah v razvoju, dokler se tam ne bi zmanjšala plodovitost. Ni dvoma o tem, da sta prav smrt in bolezen držala svetovno prebivalstvo na stopnji pod eno milijardo do leta 1800; toda ali bi mogli uporabiti zopet isto metodo, pa četudi nas izkušnje iz preteklosti uče, da po vsej verjetnosti obstoja mehanizem, ki bo ustavil naraščanje prebivalstva v zaostalih državah - morda že v dogledni prihodnosti. Res pa je, da včasih umiranja od lakote v nekaterih predelih sveta ni moč preprečiti tudi pri najboljši volji. Morda se tu znova uveljavljata narava in zgodovina.

HRANA ZA VSA PODROČJA NA SVETU.

Ni nam treba obupavati. Drugo poročilo ne ponavlja temačne prerokbe prvega, v smislu katere bi nam zmanjkala vsa življenska sredstva že sredi 21. stoletja. Če se bo naraščanje prebivalstva slej ko prej zmanjšalo ali celo ustavilo - kot pravi drugo poročilo, - potem res obstaja upanje.

Dejansko bi ne smelo biti pretežno pridelati živež za 6 milijard ljudi, ki bodo predvidoma živele na svetu ob koncu tega stoletja.² Združena Ameriške države bi mogle tehnično in gospodarsko povečati proizvodnjo skoraj na mah, če bi obstajala ustrezná politika, Sovjetska zveza in druge komunistične države bi mogle izboljšati svojo poljedeljsko proizvodnjo prav tako skoraj na mah, ko bi zavrgle sedanjne potratne sisteme kolhozov, ki se jih oklepajo le iz dogmatičnih razlogov. V Afriki, Latinski Ameriki in v Avstraliji so ogromni predeli potencialno poljedeljske zemlje. In končno, intenzivnostjo obdelovanja polj tako vpogledu delovne sile kot kapitala bi mogli povsod spraviti na stopnjo, kakršno ima Holandska, s čemer bi občutno povečali pridelek na dano površino zemlje. Erozijska zemlja po vsem videzu ne predstavlja resnega problema, če upoštevamo evropske izkušnje in umetna gnojila ne povzročajo težav spričo zadostnih množin fosfata in potaša, ki so na voljo.

¹ Drugo poročilo je na 71. strani povsem jasno glede tega: "Medtem ko je optimizem zasnovan na minulih uspehih, smemo preteklost jemati samo kot vodilo za prihodnost. Preteklost ni bodočnost, in kar se je zgodilo v preteklosti, ni nujno, da se bo zgodilo tudi v bodočnosti." Ali se to nanaša samo na optimistične in ne tudi na pesimistične trende?

² Cf. Beckerman, W.: In defence of economic growth, London 1974, p. 235.

'4. Ni mogoče izključiti seveda tudi maščevanja s hrvatske strani. Udbini umori posameznih hrvatskih emigrantov ali vidnejših hrvatskih delavcev iz Jugoslavije so gotovo provokacije prvega razreda, ko je težko držati na vajetih ne samo hrvatske skrajneže ampak tudi miroljubne državljane.'

ZDOVC IN SLOVENSKA EMIGRACIJA

Brez kakšnih konkretnih podatkov je seveda težko sklepati, da je postal Zdove žrtev jugoslovanskega kriminala v Frankfurtu ali brezupnih jugoslovanskih delavcev, ki so jih prisilili špijonirati za jugoslovansko tajno policijo. Možnost pa seveda ni izključena, da obstaja spričo okoliščin verjetnost zelo majhna.

Zelo dvomim v točnost podatkov, da je Zdove vodil navajane razgovore med Kavčičevo vlado in slovensko emigracijo. Takih razgovorov nikdar ni bilo, ker nobena slovenska emigrantska politična ali borčevska organizacija ne bi preživela en dan, če bi se spustila v tako podjetje, dokler na režimski strani ni dovolj trdnih jamstev, da bodo brutalno umorjeni protikomunistični borci iz leta 1945 dobili vsaj to zadoščenje, da jim bodo dovolili prekop v blagoslovljeno zemljo. To je najmanj, kar mora storiti vsak komunistični režim, ki mu je do kake sprave, kot mora na drugi strani vsaka emigrantska organizacija sprejeti argument, da se je večina na partizanski strani borila v prepričanju, da gre za resnično narodno osvobodilno borbo. Menda je fiasco uradne delegacije tržaške Slovenske skupnosti na obisku Ljubljane dovolj zgovoren memento, kaj čaka tistega, ki "s djavolom tikve sadi". Sicer pa Zdove ni bil šef protokola v predsedništvu izvršnega sveta v Ljubljani ampak le svetnik. Vse to zanikanje Zdovevih razgovorov "s istaknutim predstavnicima slovenske emigracije" pa seveda ne pomeni, da morda tu ali tam ne bi kak komunistični uradnik z bolj človeškim obrazom kot ne, poskušal pogovarjati se s kakšnim emigrantom ali celo emigrantskim funkcionarjem ali pa pred kakšnimi zbranimi emigranti poskušal braniti "pridobitve nove Jugoslavije." To dopuščam in poznam primere, ko so posamezniki imeli sestanke z nekaterimi režimskimi funkcionarji. Toda nikdar ni šlo za kakšne formalne, organizirane pogovore med recimo Zdovcem kot zaupnikom Kavčiča in vidnimi predstavniki slovenske emigracije. Tudi odrekam Kavčiču kratkovidnost, da bi se spustil v takšno podjetje, ker je moral vedeti, da ne bi ostal na oblasti 24 ur, če za kaj takega ne bi imel pristanka vodstva partije. Do tega pa ne bo prišlo vsaj še eno desetletje, dokler komunistični rod, ki ima s krvjo omadeževane roke, ne bo zapustil te solzne doline, Rad bi pa vedel, od kje NOVI HRVATSKI taka informacija.

* KJE ISKATI MORILCA (Zaključek z 2.strani)

nekomu v Ljubljani zdaj ni pogodu?

3. Konzularni predstavniki v Nemčiji žive v nevarnosti tudi zaradi odnosov do gastarbeiterjev, od katerih pogosto zahtevajo, da špijonirajo za Udbo. V kolikor na to ne pristanejo, jim odvzamejo potne liste, ali pa morajo plačati visoko odkupnino, da jim sploh podaljšajo potne liste. Obstaja možnost, da so zato konzularni uradniki izpostavljeni napadom svojih žrtev.

PRED ZAKLJUČKOM LISTA

Radio GLAS AMERIKE, ki je v slovenskem jeziku utihnil pred dobrim letom, je 29. februarja spet pričel oddajati. Gre za dve oddaji; prva traja 15 minut, prenašajo jo na kratkih valovih 31m, 41m in 49m ter na srednjem valu 251m vsak dan ob 0500 GMT. Druga oddaja je samo na kratkih (istih) valovih ob 0615 GMT.

Prihodnjič bomo objavili podrobnejše poročilo.

Od meseca do meseca

Titov intervju

Jugoslovanski časopisi so 1. februarja objavili dolg Titov intervju urednici zagrebskega VJESNIKA Dari Janekovič; ljubljansko DELO, ki v nedeljo ne izhaja, ga je objavilo 2. februarja. Tito je najprej ugotovil, da se je položaj spremenil na bolje od takrat, ko so "morali seveda zamenjati" glavne hrvaške voditelje, ker so razpihovali "najnevarnejše nacionalistične in šovinistične tendence," in ko so zamenjali srbski izvršni komite "zaradi gnilega liberalizma." Toda ostale so "še nekatere bistvene stvari, ki jih nemalo komunistov ne razume. Predvsem moramo v ZK sami delati bolj organizirano in bolj sistematično, da bi vsak član ZK sprevidel, kako mora ravnati in kako delati, z drugimi besedami, da bi doumel dvojno vlogo. Član ZK mora doumeti pomen svoje vloge, vedeti mora, kaj kot komunist sme in česa ne sme, kaj je navzkriž z moralo in etiko člana ZK." Člani morajo biti disciplinirani in ne smejo dopuščati, "da bi podlegli malomeščanski potrošniški psihologiji in pehanju za denarjem, ki je ugonobilo veliko ljudi."

"Krizne situacije," je rekel Tito, se niso porajale "spodaj, v bazi, temveč v vodstvu." Zato so komunisti hitro očistili svoje vrste in dosegli uspehe. "Člani ZK morajo svoje napake popravljati s samokritiko, biti morajo samokritični... Vidite, s tem še nisem zadovoljen in v tem smislu moramo marljivo delati, to se pravi, vztrajno in potrpežljivo vzgajati komuniste, da bi bili samokritični... Rekel bi celo, da je kritike dovolj, da je tudi kritikarstva precej in preveč, ni pa samokritike, ki je važnejša od kritike. Prednost dajem samokritiki, kar seveda ne pomeni, da ni potrebna tudi kritika in da tudi nje ni treba gójiti. Le kritikarstvo je tisto, ki je škodljivo."

Kaj bo po Titu? "Da", je odgovoril Tito, "že zdavnaj je slišati kdaj pa kdaj razna ugibanja o tem, kaj bo v Jugoslaviji za menoj. Tako ugibajo do neke mere tudi zategadelj, ker tisti, ki se s tem pečajo, sploh ne razumejo in ne poznajo našega družbenega sistema, njegove organizacijske strukture in idejnopolične usmeritve. Kakor veste, imamo kolektivno vodstvo, tako v federaciji kot v republikah, itd. Najvišje telo je predsedstvo SFRJ, na čelu s predsednikom in podpredsednikom, za katero velja načelo rotacije. To se je tudi že v dejanjih, v večletni praksi, pokazalo kot zelo učinkovito in dobro. Torej lahko slednji dan odidem, pa se ne bo nič spremenilo."

Z neobičajno skromnostjo je Tito dejal, da njegov ugled na svetu "vsekakor ni samo moja zasluga, temveč predvsem zasluga mojih borcev med osvobodilno vojno, to je zasluga moje partije, ki jo vodim že veliko let, to je zasluga naših narodov..." Tito je nato poudaril pomen ideološkega izobraževanja, pri čemer "ne gre samo za kadre," ampak "je treba začeti od malega, od osnovne šole pa vse do univerze." Osnovnošolcem in mlajšim srednješolcem sicer ni mogoče dati v roke Marxovega "Kapitala," "pač pa mora biti ves šolski program prežet z marksizmom in marksističnimi idejami, razum-

ljivimi v določeni starostni dobi... Zato je nujno treba spisati tudi učbenike, ki bodo na lahek in razumljiv način razlagali marksistično znanost." Tudi Tito se je v mladih letih v ječi izobraževal "iz zelo poljudne in razumljive marksistične literature."

Janekovičeva je vpraševala o počasnem popravljanju napak, a Tito je odgovoril, da ZK "ne more kot po neki čarovniji z eno potezo" izločiti vse, ki preprečujejo, da bi bilo delovanje bolj učinkovito. "Nastopati moramo ostreje, paziti pa tudi - strinjam se z vami - da ne bodo trpeli pošteni ljudje, dobri komunisti in tisti, ki lahko postanejo dobri komunisti." So ljudje, ki so jih vrgli iz partije, ker so prišli navzkriž z nekom, ki zdaj ni več na vodilnem položaju. "Zdaj pa dokaži, da jih je tisti iz škodoželjnosti obtožil za to in ono. Dobe se razne obtožbe. In dobe se zelo spretni ljudje. Vzemite na primer našo varnostno službo; tudi v njej so bili ljudje, ki so naredili veliko škode. Tudi tisti, ki sem jim zaupal, so delali napake, pa sem jih moral onemogočiti, da bi še naprej delovali."

Na dolgo je Tito govoril o številnih pritožbah, ki jih dobiva, in priznal, da je veliko ljudi trpelo zato, ker se je preveč zanašal na pojasnila, ki so mu jih poslala zadevna vodstva. Včasih se je po večkratni pritožbi le pokazalo, da kako občinsko vodstvo nima prav. Ljudi, ki se pritožujejo, pogosto preganjajo. Take napake je treba odpravljati, "ne glede na to, za koga gre in na kakšnem položaju je. Toda te preklicane zveze - družinske, prijateljske, birokratske in druge - ti oziri, vse to nam zelo škodi prav pri takem nastopanju proti posameznikom. In zdaj vprašanje, ki ste ga tudi vi malo prej postavili: kako to popraviti? To je treba popraviti hitreje, ne sme se vleči leta. Med pritožbami, ki jih dobivam, so primeri, ki se vlečejo po pet in več let. Vidim pa, da ima človek prav, da ni zabredel v kakšne druge, sovražne vode, vidim, da ga pečejo krivice, ki se dogajajo, da ga boli, če nepošteno ravnajo nasproti podjetju ali skupnosti." Zato bi morale hitreje delati statutarne komisije in druga telesa, ki se s tem ukvarjajo.

O bogatenju je imel Tito zelo odločno mnenje. Zdi se mu "smešno" in "narobe", da bi delali razliko med upravičenim in neupravičenim bogatenjem, toda "moramo strogo ločevati med tistimi, ki so si z marljivim delom pridobili nekaj premoženja, in tistimi, ki so do bogastva prišli z raznimi malverzacijami in prevarami na škodo svojega podjetja in naše skupnosti", tako da tiste, ki so si v Nemčiji prihranili, ne smemo šteti med bogatine. Kar se pa tistih tiče, ki se bogatijo, bo treba poseči "po nekaterih drugih ukrepih," ker so komisije za ugotavljanje izvora premoženja delale z veliko vnemo le od začetka, "v resnici pa je ostalo vse po starem." To se ne sme goditi. "To vam že lahko rečem, našli bomo način, kako napraviti vsemu temu konec." V Jugoslaviji "ni plače, s katero bi bilo mogoče obogateti, od moje naprej," je rekel Tito v intervjuju, ki ga je dal delno na Vangi, zasebnem otočku pri Briunih, kjer ima Tito svoj privatni zoološki vrt, delno v rezidenci v Zagrebu in delno v rezidenci v Beogradu v Uzički ulici.

Glede davčnega sistema je dejal, da "kadar na-

pravimo kak zakon in ko ga začnemo uresničevati, potlej vsi tisti nepošteni ljudje, katerih edina težnja je obogateti, iščejo luknje in jih zelo hitro tudi najdejo; skozi te luknje si potlej grabijo, kolikor največ morejo... Te zakone bomo morali malce dopolnjevati, izboljševati in podobno." Vse to je povezano z dejavnostjo partij v vsakdanjem življenju, "saj naši ljudje upravičeno ocenjujejo dejavnost in revolucionarnost ZK predvsem po skrbi za človeka, po urejanju teh na videz drobnih problemov, kot vi pravite, v resnici pa življenje sestoji iz teh drobnih problemov. In zato moramo na vse to bolj paziti... ZK se mora odločneje bojevati proti malomeščanski psihologiji potrošniške družbe, ki odtuja, dehumanizira in razvrednoti človeka in močno škoduje ZK ter razvoju naše samoupravne družbe; to se je razpaslo, zlasti po mestih."

Ljudi, ki so v partiji, "pa so delali in še delajo po svoje, ki negativno ravna proti naši politiki in programu partije, te in njim podobne bomo postopoma in brez kampanje odstranili iz partije... Zdaj sprejemamo v partijo veliko novih članov: mlade delavce itd. Veste, med delavci bo manj tega. Delavci namreč ne morejo početi stvari, ki si jih lahko privoščijo posamezni vodilni. Najlažje delajo napake in podležejo raznim anomalijam vodilni ljudje. Torej bomo s tem, ko bomo kvalitetno izboljšali sestavo partije, izboljšali tudi razmere v njej." Več bo nadzorstva. "Vidite, če ni nadzorstva, če ni kritike in samokritike, ki jim dajem prednost, potlej družba polzi v blato, drsi v vse hujše oportunistične in druge sfere, tuje in nesprejemljive nam komunistom... Ne moremo prijateljevati z ljudmi, ki nočejo videti svojih napak."

"Toda ne mislite," je pristavil Tito, "da je do mnogih negativnosti v našem vsakdanjem življenju prišlo zgolj zaradi tega, ker so bili komunisti oportunistični in liberalni do takih pojavov. Vzemimo kot primer trgovino." Bivši trgovci, "ki smo jih s socialno revolucijo povsem strli," so delali za povojno oblast. "Komunisti niso bili trgovci. Tako so torej prišli bivši trgovci in to je bil za nekatere eldorado. Vedeli so, kako je treba trgovati, da zaslužiš, vzgajali so tudi člane partije, ki so delali skupaj z njimi. In nekateri so prekosili svoje učitelje, postali slabši od njih," Zdaj so jih veliko zaprli in se bo v kratkem začel velik proces proti tistim, ki so povzročili milijardno škodo v zunanji trgovini. Zaprli so tudi precej takih, ki so v tujini sprejemali podkupnino pri kupovanju opreme. Tito je menil, da je to "razbijaštvo in to je politična stvar, ne le gospodarski kriminal. To je velika politična stvar, ki ima za cilj onemogočiti naš gospodarski razvoj, nas ekonomsko oslabiliti, ekonomsko zrušiti naš družbeni sistem."

Tito je hvalil sporazumevanje o novih zakonih, nakar ga je Janekovičeva opozorila na pretirano sestankarstvo. "Gre za to, da je ta presneti papir tako zagospodoval," je dejal Tito, "da je prišlo do tega, da ni nihče več ničesar bral. Mislim, da moramo ljudi tudi ustmeno seznanjati s posameznimi problemi, mnoge stvari nagleje reševati, učiti ljudi kratko in jasno govoriti na sestankih, toda sestanke je treba tudi pripraviti."

Tito je dejal, da inflacija sicer ni za polovico

manjša, a da so jo "nekolikaj omilili." Zdelo se mu je, da ni prav, da časopisniško-založniška podjetja na Hrvaškem plačujejo višji davek kot trgovina. "Informativna sredstva, tisk, radio in televizija, imajo veliko in zelo odgovorno vlogo, ne le informativno, temveč tudi vzgojno, in odnos do sredstev javnega obveščanja se mora spremeniti." Zlasti "informativno-političnim listom" bi morali zmanjševati družbene obveznosti. "Ne moremo si predstavljati pravilnega in dobrega delovanja delegatskega sistema, pa tudi razvoja in krepitve samoupravljanja ne, če nimamo močnih in dobrih sredstev javnega obveščanja... Ta sredstva ne morejo brez kadrovske, ponekod pa tudi finančne pomoči družbene skupnosti, ustreznih teles in institucij, še zlasti pa brez pomoči zveze komunistov in socialistične zveze, uspešno opravljati svoje funkcije." Zanje se mora zanimati "širša družbena skupnost" in dobiti bi morala pomembno mesto v srednjeročnih planih.

Glede sredstev javnega obveščanja "sem dokaj oster", je rekel Tito. "Včasih ne morem razumeti, zakaj objavljajo nekatere stvari, ki škodujejo našim odnosom z drugimi državami. To so zelo delikatne stvari in tisk, radio in televizija se morajo natanko držati odlokov in stališč naše vlade do posameznih držav; toda na to se vselej ne ozirajo, včasih je čutiti samovoljnost ali pa nekateri novinarji ne razumejo posameznih stvari in pišejo tako, da se moramopozneje opravičevati po diplomatski poti itd." Vodstva morajo imeti z novinarji več stikov. "Zelo pomembno je tudi vprašanje izbiranja novinarskih kadrov... Niso vsi novinarji enaki. Imamo novinarje z veliko posluha in rutine, toda precej je tudi mladih, ki še niso dosegli take ravni." Ne morejo se pohvaliti, da bi znali večče poročati in pravilno ocenjevati položaj v svetu. Tudi atašeji slabo spremljajo gospodarska gibanja v svetu. "Zdaj, ko se bojujemo, da bi v svetu zavladali novi ekonomski odnosi, bi bilo treba to še posebej sistematično in nenehno spremljati."

Janekovičeva je na dolgo govorila o zagrebškem novinarskem domu, ki so ga pred vojno zgradili s prispevki novinarjev, leta 1945 pa nacionalizirali in bi ga zdaj novinarji radi nazaj, toda iz Tita je izvelkla le nekaj pritrdilnih besed. Potem sta se pogovarjala o socialistični zvezi. Tito je rekel, da "mora biti socialistična zveza nosilec in glavni tolmač našega notranjega razvoja, glavno torišče dejavnosti širokih ljudskih množic. Zveza komunistov ni dovolj številna in tudi ni dovolj močna, da bi sama to zmogla. Zato je ZK v socialistični zvezi in zavzemati in bojevati se mora za to, da bi bila socialistična zveza čimbolj aktivna, ne pa nekakšna španska stena za zvezo komunistov. Socialistična zveza mora biti aktivna, čutiti jo je treba na vseh področjih in v vseh plasteh naše družbe."

Potem sta se pogovarjala o ženskah in je Janekovičeva domala govorila več kot Tito. Povedala mu je, da "ni svobodne družbe brez popolne osvoboditve žensk" Tito se je razgovoril, kako je v Jugoslaviji povsod mnoge žensk. A "pri odločanju, na vodilnih mestih, to je vse skupaj revščina, to ni tisto pravo." Strinjala sta se, da je treba več otroških vrtcev in jasli. "Toda to, kar pravite, da je v naši družbi zelo težko biti ženska, ni

ravno tako," je rekel Tito, - "Tako pravim kot ženska, tovariš Tito. Le vprašajte delavke," - "Tudi moškemu je težko, tudi on ima skrbi," - "Ne mislim, da vam je lahko, toda me imamo trojna bremena. Težko je, tovariš Tito, iskreno vam pravim. Ženska je prevzela velike obveznosti, nismo pa je razbremenili hišnih in mnogih drugih del, s katerimi hlapčuje. Zaposlena ženska pravzaprav nima oddiha." - "Zdaj imamo v centralnem komiteju precej žensk, pa naj se bojujejo v partiji," jo je zavrnil Tito. Po njegovem mnenju ženske same "niso dovolj odločne, ne bojujejo se dovolj," toda "nekateri moški imajo še zastarela pojmovanja, mislijo, da je bolje, da je ženska doma, v kuhinji in podobno". Milka Planinc je res edina v predsedstvu CK.

"Eh, tovariš Tito, vi pa pravite, naj se same bojujejo! Naj partija malo prevzgoji moški del svojega članstva, naj najprej tu spremene nekaj stvari," je vzkliknila Janekovičeva. Tito je odvrnil: "Pogosto to kritiziram in mislim, da je takšen odnos do ženske nepravilen. Toda ljudje to težko sprejmejo in upoštevajo, pa še vedno delajo po svoje."

Na končno vprašanje o kadrovski politiki se je Tito zavzel za "kartoteko za kadre v vsej državi, od spodaj navzgor. To bi morali imeti. Morali bi spremljati, kako se kadri razvijajo in kako delajo, da bi lahko danes ali jutri, ko bi se pokazala potreba, precej vedeli, kje koga najdeš, ali je zanesljiv, ali je tak in tak. Na moč me preseneti, ko se zgodi, da nekoga aretirajo, nekoga, ki je bil doslej voditelj, in to na vrhu, pa je bil na primer četnik ali ustaš," je dejal Tito v VJESNIKOVEM intervjuju.

Posvet o samozaščiti

O družbeni samozaščiti v samoupravni socialistični družbi so razpravljali na posvetovanju v Beogradu 13. in 14. januarja, ki ga je organiziral zvezni zbor jugoslovanske skupščine. Glavni referat o "virih in oblikah ogrožanja naše socialistične samoupravne družbe ter njenih pridobitev in vrednot" je imel podpredsednik vlade dr. Anton Vratuša. Poudaril je, da je družbena samozaščita "ena izmed življensko pomembnih vprašanj," a ni razložil, kaj samozaščita pravzaprav je. Opozoril je, da "našo socialistično samoupravno družbo ogrožajo ne samo nasprotniki in sovražniki socializma, temveč tudi objektivna navzkrižja, v katerih se razvija" ta družba, in "objektivne pomanjkljivosti graditeljev novih odnosov."

Vratuša je dejal, da moč izvira iz pridobitev socialistične revolucije, krepitve samoupravnega sistema, neuvrščenega položaja in jasne socialistične usmeritve Jugoslavije. Revolucionarne pridobitve narodnoosvobodilne vojne so "prišle v zakladnico svetovne antiimperialistične ljudske revolucije. Zato so praviloma predmet napadov in pritiskov imperialističnih in hegemonističnih sil, vštevši zanikanje zgodovinskega dejstva, da so oboroženi narodi Jugoslavije z lastnimi močmi izbojevali svojo neodvisnost in svobodo ter uveljavili v svoji skupni državi - federaciji posebnega tipa - pravičnejšo socialistično družbeno ureditev. Kadarkoli smo bili iz objektivnih ali subjektivnih vzrokov začasno v težavah, so se okrepili pritiski s strani. To ni naključje." Vratuša je govoril o posebnem mestu, ki ga ima "razvijanje obrambnega mehanizma

kot instrumenta v rokah delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, s katerimi lahko pravočasno odkrijejo vse oblike oviranja in ogrožanja socialističnega samoupravnega reda, discipline in spodkopavanja načel vzajemnosti, demokratičnega usklajevanja različnih interesov in reševanja sporov."

Seja o sovražni dejavnosti

Predsedstvo zvezne konference SZDL Jugoslavije je na seji 20. januarja obravnavalo dejavnost socialistične zveze pri "idejnopolitičnem angažiranju delovnih ljudi in občanov za nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov" in "boj proti različnim oblikam sovražnega delovanja." Predsednik zveze konference Dušan Petrović je rekel, da sovražno delovanje "sega od ekstremistične sovražne emigracije, ustaške, četniške in drugih, ki skušajo odkrito izvajati diverzije in sabotaže v naši državi, nadalje birokratskih elementov, ki so se prilepili na kominformovske idejnopolitične pozicije in ki se s teh pozicij skušajo organizirati, tehno-liberalističnih in nacionalističnih sil, ki iščejo in tudi najdejo oporo pri konservativnih in nekaterih drugih zahodnih krogih, kot tudi politične dejavnosti delov klera, vse do podtalne dejavnosti tujih obveščevalnih služb, do kriminala v gospodarstvu in drugih negativnih pojavov."

Petrović je dejal, da imajo vse te različne skupine marsikaj skupnega, "predvsem to, da v resnici nimajo nobene podpore v državi in da iščejo in najdejo oslombo za svojo protiljudsko in sovražno dejavnost v tujini. O vsem tem sovražnem početju, ki se pojavlja v naši državi, lahko rečemo, da se spreminja v navadno tujo sovražno agenturo. Skupne so jim tudi parole, s katerimi nastopajo v napadih na našo državo. Napadajo naš samoupravni sistem, sejejo nezaupanje v njegovo sposobnost, da reši družbene in gospodarske probleme, na razne načine skušajo zavreti naš gospodarski razvoj, zlasti s tem, da spodbujajo neodgovoren odnos do družbenega premoženja." Napadajo voditelje in sejejo zmedo in negotovost. "Proti delavskemu samoupravljanju so tudi tiste sile, ki stoje na dogmatičnih pozicijah, ki ne vidijo, da je socializem postal svetovni proces in da v različnih razmerah prodira povsod, v raznih oblikah, ne pa po določenih šablonah in po nekih predpisanih tirnicah. Tak naš notranji razvoj in taka naša zunanja politika sta glavna razloga, da napadajo našo državo," je povedal Petrović.

Nekdanji oznovec Mitja Ribičič, predsednik republiške konference SZ Slovenije, je v govoru na seji dejal, da je "boj proti dogmatizmu in birokraciji znotraj partije po eni strani vedno povezan z bojem za uresničitev širše fronte organiziranih socialističnih sil in za politično angažiranje delovnih ljudi proti tistim, ki bi hoteli ZK kot silo nad družbo, kot partijo brez socialistične zveze, in proti tistim, ki bi hoteli socialistično zvezo brez vodilne vloge ZK v njej." V Sloveniji so "že velikokrat rekli, da gróžita naši revoluciji dve nevarnosti, informbirojevski dogmatizem in klerikalizem kot edina neposredna možnost reakcionarnega angažiranja religiozних množic v protikomunistično dejavnost." Na zadnjih sejah so rekli, da je "sektaštvo v ZK prav tako nevarno."

Ribičič je dejal, da "nihče ne more odvrniti naših

narodov in delavskega razreda od poti, po kateri gredo že četrto desetletje," in govoril o velikih nalogah, ki jih čakajo letos. Potem je spet prešel na sovražnike:

"V zadnjem času veliko govorimo o razraščanju dogmat-skih sil. Zdi si mi povsem naravno, da so se v zadnjem času, ...povečali zunanji pritiski dogmatičskih sil v med-narodnem komunističnem in delavskem gibanju, saj raz-voj naše jugoslovanske avtentične revolucije neposredno ogroža vse tisto v tem gibanju, kar zaostaja, kar stagna, kar ne ustreza sodobnim gibanjem. Vse dokler je bilo naše samoupravljanje v težavah, so mnogi govorili: kaj nam mar tisto vaše samoupravljanje, naj se v praksi po-trdi sistem, ki je boljši." Po kongresu in sprejetju ustav pa "ni več takšne tolerance, dejal bi ideološke toleran-ce nasproti našemu sistemu, začela se je agresivna proti-samoupravna, protijugoslovanska gonja. Isto bi lahko rekli tudi, kar zadeva našo neuvrščeno svetovno politiko v zadnjih letih."

Toda bolj važna od sovražne dejavnosti je odpor-nost samoupravne družbe, je rekel Ribičič. "Pregledo-val sem te informbirojevske spise in mislim, da ti inform-birojevci, tako kot posamezniki kot tudi celovite sovražne grupacije, ki pri nas organizirano izvajajo sovražno dejav-nost, ne bi mogli obstajati niti delovati brez povezave z inforbirojevsko emigracijo v tujini. Organizirali so se lahko samo z neposredno materialno in organizacijsko pomočjo tujih centrov, pa tudi njihova programska zas-nova je bila imputirana oz zunaj, je kopija obstoječih modelov, ki sploh ne ustrezajo našim razmeram in na-šim odnosom." Kot je ugotovilo predsedstvo ZKJ, inform-birojevske, neostalinistične in birokratsko etatistične, kakor tudi anarholiberalistične, djilasovske in druge sku-pine, samo po sebi ne pomenijo nevarnosti. "Toda s tem, da se opirajo in navezujejo na tuje podpornike, in glede na objektivno možno, rekel bi, celo že ustvarjeno med-sebojno španovijo, utegnejo biti problem za varnost naše dežele." Socialistična zveza se mora nenehno bojevati za politični vpliv in za delavske samoupravne interese. Dolgo je prevladovalo mnenje, da ni treba javno zavze-mati stališč glede posameznih pojavov, ker bi jim s tem dali prevelik pomen. Dovolj se jim je zdelo, da "interno" obveste partijski aktiv; toda sovražnik je upo-rabil vsa sredstva "in preplaval našo republiko in vse naše strukture s celim valom laži, klevetniške sovražne propagande, ne da bi mi na te stvari odgovarjali." Zato so se odločili, da se bodo bojevali konkretno.

"Tako je znan primer Kocbekovega izpada v tržaš-ki reviji, kjer je skušal rehabilitirati birokratizem in kom-promitirati demokratično zvezo delavskega razreda in partije z drugimi sestavinami v ljudski fronti, sedanjo vlogo socialistične zveze, s tem, da je navedel primer iz preteklosti, iz zgodovine, to pa je seveda imelo velik odmev v zahodni propagandi v sedanjem položaju, ko v sosednji Italiji nastajajo pogoji za zgodovinski kompro-mis s krščansko-demokratskimi, socialističnimi in drugi-mi silami in ko stopajo na prizorišče komunistične partije Španije, Portugalske in drugih držav. Sklenili smo obja-viti celoten Kocbekov intervju in moram reči, da v lan-skem jubilejnim letu ni bilo niti enega primera, da bi kdo od naših ljudi kje podprl njegova stališča. Hkrati

tudi ni bilo nobenih poskusov rehabilitacije inforbirojevcev, obsojenih v obdobju znanega intervencionizma proti naši revoluciji. Prav tako smo tudi s političnimi sredstvi pre-prečevali poskuse rehabilitacije teh procesov. Zanimivo je, da vsi ti posamezniki in grupacije v naši republici, ki se zaganjajo zoper samoupravljanje, menim pa, da to velja tudi za druge, neverjetno hitro poiščejo drug drugega, se med seboj dogovarjajo, pa čeprav izhajajo iz ideološko povsem nasprotnih pozicij in imajo nasprotujoče si poglede na socialistično perspektivo sodobnega sveta," je rekel Ribičič.

Tito se hvali

V novoletni poslanici se je Tito pohvalil, da se je od 1947. do 1975. leta realni družbeni proizvod v Jugoslaviji povečal za dobrih sedemkrat. Industrijska proizvodnja je naraščala povprečno za 10 % na leto in je zdaj več kot 17-krat večja kot leta 1946. Odstotek kmetijskega prebi-valstva se je zmanjšal od 67 na 38 %, a proizvodnja na prebivalca se je podvojila. Srednje šole je končalo več kot 2,5 milijona učencev, a diplomiralo je 520,000 študentov. Univerz je v Jugoslaviji zdaj 15. Življenska doba se je podaljšala na 68 let, medtem ko je znašala pred voj-no 45 let.

Prebivalstvo

Lani se je v Jugoslaviji rodilo 384,773 živih otrok, a umrlo je 184,448 ljudi. Po podatkih zveznega zavoda za statistiko se je torej povečalo število prebivalcev za 200,325 ljudi ali za 0,9 % in je doseglo 21,463,000. Od tega je bilo v ožji Srbiji 5,414,000 prebivalcev, na Hrvaškem 4,522,000, v Bosni in Hercegovini 4,004,000, v Vojvodini 1,981,000, v Sloveniji 1.786,000, v Makedo-niji 1,770,000, na Kosovu 1,424,000 in v Črni gori 562,000. Naravni prirastek je bil lani največji na Kosovu, kjer se je število prebivalstva povečalo za 2,76 %. V Ma-kedoniji se je povečalo za 1,51 %, v Bosni in Hercegovini za 1,31 %, v Črni gori za 1,27 %, v Sloveniji za 0,74 %, v ožji Srbiji za 0,68 %, na Hrvaškem za 0,44 %, in v Voj-vodini za 0,33 %. Če bo šlo tako naprej, bo Makedonija prehitela Slovenijo v številu prebivalcev že letos, Kosovo pa čez 12 let.

Inflacija

Cene na drobno so v letu 1975 narasle za 17,5 %, in sicer v prvem polletju za 12,3 %, v drugem pa samo za 5,2 %. Kot je ugotovil zvezni izvršni svet na seji 14. januarja, so na ta način občutno zavrli inflacijo v državi, saj je v letu 1974 znašala 29,6 %

Orožje iz Združenih držav Amerike

Glede dobav ameriškega orožja je predstavnik zvezne-ga sekretariata za zunanje zadeve Mirko Kaležič 15. janu-arja izjavil: "Javnosti je znano, da so bili nakupi rezervnih delov in nekatere opreme, ki jo jugoslovanska vojna indu-strija na proizvaja, v minulem letu predmet pogovorov med odgovornimi resori in vodilnimi ljudmi iz obeh držav. To se pravi, da gre za nakupe v manjših količinah, ki so popolnoma komercialnega značaja, kar dela vlada SFRJ tudi z drugimi državami."

Na isti tiskovni konferenci je Kaležič potrdil jugoslovansko podporo Angoli: "Jugoslavija je vsestransko pomagala boju MPLA med osvobodilno vojno proti portugalskemu kolonializmu in priznala vlado LR Angole. Z zadovoljni ugotavljamo, da je LR Angola na vrhu organizacije afriške enotnosti dobila še več ugleda in se afirmirala kot edina sila v Angoli, ki se je bojevala in se bojuje za osvoboditev in neodvisnost ter sprejema neuvrščeno politiko."

* 'Pusti peti moj'ga slavca...' - KONEC UVODNIKA

Ko pozdravljamo ta sklep zagrebških oblasti, si ne moremo kaj, da ne bi znova vprašali, kako je sploh moglo priti koncem dvajsetega stoletja, po tako krvavi vojni in revoluciji, po vatikanskem koncilu in ekumeniziranju na vse strani, do tako žalostnega, nekrščanskega in neciviliziranega ponašanja. Bog jim to odpusti!

UREDNIŠTVO

PARIŠKA OBNOVITEV KAPEJOT

Dva vodilna črnogorska kominformovca prof. Jovović in dr. Perović sta zapustila Kijev in preselila svojo prosovjetsko centralo v Pariz, kjer sta februarja objavila na 120 straneh program obnovljene Komunistične partije Jugoslavije - KPJ ali Kapejot, kot ji pravijo, Akcijski program zamišlja sodelovanje z drugimi političnimi strankami v sledečem: - ustanovitev združene Narodne fronte vseh socialističnih in demokratičnih strank in skupin, ki so proti Titu; - formiranje provizijske vlade vseh strank; - razpust tajne policije in protišpijunske organizacije v vojski in policiji ter ukinitve koncentracijskih taborišč in političnih zaporov; - ukinitve predsedstva republike, razrešitev maršala Tita od vseh funkcij in prepoved njegovega političnega delovanja, pa tudi zaplemba vsega premoženja, ki si ga je nagrabil protiustavno; - nacionalizacija osnovnih sredstev proizvodnje; - uvedba novega volilnega zakona, ki bo dal volilno pravico vsakomur ne glede na njegovo politično prepričanje, ter volitve v ustavodajno skupščino v teku 12 mesecev; - Jugoslavija mora izstopiti iz Balkanskega pakta, ki je del napadalnega Atlantskega pakta ter odpovedati vse sporazume, ki jih je sklenila z zapadnimi vladami. Kakor ptič Feniks tako je tudi nova partija vstala iz pepela pred-lanskega kongresa v Baru, zatrjuje program, in preide v enega najostrejših napadov na Tita in njegovo kliko. Obtožuje ga, da je po vojni izvršil državni udar v Jugoslaviji in ustanovil režim osebne diktature, zaradi katere je bilo tisoč komunistov izključenih iz partije in aretiranih. V programu trdijo, da je Zveza komunistov Jugoslavije, ki je nadomestila prvotno KPJ, dejansko protikomunistična, reakcionarna in nacionalistična organizacija, katere glavna naloga je zagotoviti Titovo osebno oblast, pri čemer preganja jugoslovanske internacionalne komuniste, demokrate in mednarodno komunistično gibanje. Program zagotavlja, da je obnovljena KPJ neločljiv organski del mednarodnega komunističnega gibanja, od katerega prejema znanje, izkušnje in navdihe, medtem ko je Titova Zveza komunistov Jugoslavije organizirana na načelih, ki so identična s fašističnimi strankami. V programu trdijo za Tita, da je najvišji oblastnik, v čigar rokah počiva vsa oblast, da ni odgovoren nikomur, je izbran za mesto predsednika do svoje smrti in ni član nobene partijske organizacije ali foruma. V tem smislu in tonu nadaljuje stran za stranjo. Kar zadeva bodočnost trdi program, da je proti uporabi sile in upa, da bo moč odstraniti Tita z mirnimi sredstvi. Toda to je odvisno od stališča jugoslovanske vojske in policije, za kateri se upajo, da bosta našli pravo pot. Odvisno pa je tudi od podpore ljudstva in drugih strank, s katerimi je obnovljena KPJ pripravljena sodelovati. Toda ta se bo zatekla k najostrejšemu načinu borbe, ako se bo sedanji jugoslovanski režim poslužil sile.

(Zps.)

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo in uprava: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel. 01-363 5097

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga SLOVENSKA PRAVDA, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Avstralija	5.00 (8.00)	Kanada	6.00 (9.50)
Avstrija	80.—	Nemčija	16.—
Francija	25.—	U. S. A.	6.00 (9.50)
Italija	3000.—	Velika Britanija	2.20

Ostale evropske države: 2 funta (sterling) v odgovarjajoči valuti

Južna Amerika: 2 funta (sterling) — letalsko: 3 funti — odn. temu odgovarjajoča valuta

Naročnino v Severni Ameriki je treba poslati na naslov:

Mr Tine Kremžar, 11047 — 110 St. Edmonton, Alta., Canada

Naročnina v evropskih državah je plačljiva z mednarodno poštno nakaznico po navodilu uprave, v ostalih državah po navodilu uprave.

KLIC TRIGLAVA PRODAJAJO

v Trstu: Chiosco Tranvie Opicina na Trgu Oberdan

v Gorici: Katoliška knjigarna, Piazza Vittoria 20.